

SLOVO

Z BRITSKEJ KOLUMBIE

**Sloboda? Nielen
Atlantída bola bája**

str.6

**Slováci na bohatom
pobreží**

str.11

**Slovenský
kostolík**

str. 14

**O Mariánovi
Kuffovi**

str. 22

Nový domov

Každý z nás Slovákov, ktorí žijeme tu v Kanade, má vlastný príbeh emigrácie. Rôzne sú aj okolnosti pre ktoré sme sem prišli a nezanedbateľný je aj čas, v ktorom sa náš príbeh odohráva. Sú medzi nami takí, ktorí so stopercentnou istotou povedia, som rád, že som emigroval, no sú aj takí, ktorí, ak by mohli, asi by sa dnes rozhodli inak. Ja som kdesi uprostred tých všetkých. Som tu dost' dlho, aby som si zvykla na novú krajinu a kultúru a dokázala brať tento môj život ako fakt, že som tu, pre niečo som tu poslaná a chcem to poslanie naplniť. No ale vrátim sa o čosi dozadu a pripomeniem vám, ako to všetko začalo

Môj život plynul veľmi pokojne do chvíle, kým som neprišla pred otázku, ktorú bolo treba riešiť. Ísť, či neísť do Kanady? Aké to tam bude? Zvyknem si? A čo jazyk? A ako sa uplatním? Nebude mi chýbať rodina? Zvládnem to? Ešte aj priatelia a známi ma odhovárali od tohto kroku. Navyše som nikdy nebola typ, ktorý by bažil po dobrodružstve. Radšej som mala istotu prítomnosti ako nejasnosť budúcnosti. A už vôbec som nesnívala o živote v cudzine. Ale ako sa hovorí, zariekaného sa naješ najviac, tak som toho príkladom. Volanie srdca zvíťazilo a moje nohy sa vydali na dlhú cestu, o ktorej som v tej chvíli netušila, ako skončí. Samozrejme, že som sa poistila, že idem do Kanady iba na rok a potom sa uvidí... Dokonca aj môj bývalý zamestnávateľ na Slovensku mi držal miesto, ak by som sa rozhodla vrátiť späť.

Živo mám v pamäti prvé týždne po príchode do Kanady. Všetko pôsobilo tak cudzo a ja som si v tom veľkom Vancouveri pripadala taká stratená. Všetky „istoty“ ostali doma na Slovensku a jediné, čo človek chcel a musel urobiť, bolo vykročiť do neznáma, ktoré bolo lákavé, ale aj hovoríace o riziku. Človek v tomto cudzom svete zistí, že okolnosti z neho dokážu „vydolať“ viac, ako kedy si myslel, že je schopný urobiť. A to mi dodávalo silu a odvahu borit' sa

s novými okolnosťami, ktoré nečakane vstúpili do môjho života. Postupne ako plynul čas, aj môj osobný život sa ukladal ako taká mozaika, ktorá vyúsťila v rozhodnutie zostať tu a založiť si rodinu. Aj keď mi Slovensko chýba, veľmi mi pomáhajú stretnutia so slovenskými priateľmi, s ktorými sa mám možnosť stretávať hlavne vďaka tomu, že tu máme slovenskú farnosť a slovenského kňaza. Je krásne môcť si занôtiť radostné „**Aleluja, radujme sa**“ v rodnom jazyku, či počúvať Božie Slovo v reči mojich predkov. Aj dobrá káva po nedeľnej omši v hale ma neopakovateľnú príchut' domova.

Všetkým vám, ktorí ste tu noví, prajem, aby ste sa dokázali rýchlo adaptovať a tiež veľa štastia a odvahy pri všetkých nových rozhodnutiach. A keď budete chcieť, prídte k nám do slovenskej farnosti. Naša káva i dobré jedlo vám isto budú chutiť. Ba čo viac, môžete tu stretnúť svojich krajanov, najst' nových priateľov. Tešíme sa na vás. A ešte niečo. Ktosi mi raz povedal, že domov je tam, kde je tvoje srdce. A mal pravdu.

Mária Eškut

In necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus caritas

Jozef Starosta

Kto z nás nechce byť slobodný? Kto z nás pochybuje o pravdivosti slov „V jednote je sila“? Ak sa pozrieme na zoznam národných mott (*1) zistíme, že 32 krajín vo svete má vo svojom národnom motté slovo jednota. 15 krajín sa svojím mottom dovoľáva slobody. A 8 krajín vo svojom motté spája jednotu so slobodou. Mali ste možnosť prečítať si prvú encykliku pápeža Jána XXIII z 29. júna 1959, ktorú vydal niekoľko mesiacov po nástupe na Petrov Stolec? Zaujímavé čítanie (*2). 56x v ňom nájdete slovo jednota a 6x slovo sloboda.

Ako často počúvame alebo čítame tieto dve krásne slová v každodennom živote. A ako často (možno aj ľahkovážne) ich používame. „Musí byť jednota pri výchove detí“, súhlasia rodičia, a pritom otec chce dať syna do futbalového klubu a matka na klavír. „To je moje právo, mám slobodu“, proklamuje 14-ročná dcéra, ktorú rodičia nechcu pustiť na 3-dňovú stanovačku s neznámymi mladými ľuďmi.

Rovnako jednota a sloboda sú často opakované slová na medzinárodnej scéne (súčasná Ukrajinská situácia), v domácej politike (vol'ba prezidenta), či v cirkevných kruhoch (odvolanie arcibiskupa Bezáka). Uvedomujeme si, že tieto dve stránky života stoja proti sebe? Nemám na mysli iba extrémnu „jednotu“ – monarchiu, despotizmus, totalitu, ktorá stojí v ostrom protiklade k extrémnej „slobode“ – anarchii, nezákonnosti, chaosu. Mám na mysli každodenné rozhodovanie nakoľko máme poslúchať vládu, zákony, svoje svedomie, nátlak okolia a nakoľko máme sa máme riadiť našimi chut'kami, túžbami, plánmi, snami, skutočnými či médiami nanútenými potrebami.

Veľmi pekne o tejto problematike uvažuje Adam Chmielewski v štúdií Sloboda a Jednota, ktorú do slovenčiny preložil Ondrej Marchevský. Na jedenástich husto popísaných stránkach sa autor venuje dvom koncepciám slobody (negatívna sloboda – sloboda od vonkajších obmedzení a pozitívna sloboda – schopnosť samourčenia) a dvom koncepciám jednoty (nadiktovaná jednota – tyrania a zjednaná jednota – demokracia). Nemáme možnosť do hĺbky rozobrať Chmielewského štúdiu (*3), uved'me však, v zjednodušenej forme, aspoň niekoľko parafrázovaných myšlienok zo štúdie.

Je ťažké uznať za slobodnú bytosť osobu oddanú nediskriminačnému uspokojovaniu všetkých svojich túžob. Neschopnosť ovládania vlastných túžob – neschopnosť kontroly nad sebou – považujeme za deficit slobody. Podľa Platóna ľudia, ktorí nie sú počas svojho života schopní zvládnuť svoje túžby, sú po smrti odsúdení na strašný trest: „v Hádeze musia vlievať do kadí bez dna vodu nosenú v rešetách, tiež neschopných ju zadržať“.

Novodobé média kultivujú hedonizmus (pôžitkárstvo), ktorý slúži k poháňaniu hospodárskeho rozvoja, a ten je v záujme síl globálneho kapitalizmu. To sa deje bez znepokojenia o budúcnosť zásob slúžiacich k pretrvaniu ľudstva. Snaha o takto chápanú (negatívnu) individuálnu slobodu, ktorej sa domáha čoraz väčšia masa čoraz viac nezávislých ľudí, vedie k situácii, keď už nie iba sloboda, ba ani nie jednota, ale samotné zotrvanie ľudstva je ohrozené.

Protiklad jednoty a slobody je protikladom dvoch základných ľudských úsilí: úsilia o bezpečnosť a úsilia o samostatnosť. Snaha o politickú jednotu je vnímaná ako ohrozenie slobody, sloboda sa zasa dá chápať ako opozícia so zjednocujúcimi, uniformujúcimi a egalitárnymi snahami.

Každá forma ľudského spoločenstva je ustavičným úsilím zachovať rovnováhu medzi odstredivými tendenciami slobody a tendenciami jednoty, ktoré spájajú spoločenstvo kvôli všeobecnej potrebe bezpečnosti.

Takže, ako ďalej? Sloboda alebo jednota? Na základe frekvencie slov jednota a sloboda použitých v dvoch dokumentoch citovaných v úvode (*1 resp. *2) sa môže zdať, že obidva dávajú do popredia jednotu pred slobodu (32/8 resp. 56/6). Podľa môjho pochopenia štúdie „Sloboda a jednota“ (*3), táto rozhodne vyzdvihuje demokraticky zjednanú jednotu pred negatívnou slobodou (hedonizmom).

Latinský výrok, ktorého vznik siaha do začiatku 17. storočia a ktorý opakuje aj pápež Ján XXIII vo svojej encyklike (*2, čl.72) hovorí „**In necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus caritas**“, čo by sme mohli slovensky vyjadriť ako „**V nevyhnutných veciach jednota, v neistých veciach sloboda, vo všetkom láska**“. Jednoducho, že? Už len treba rozhodnúť, ktoré veci sú nevyhnutné a ktoré nieistá a dohodnúť sa, kto o tom rozhodne. O tom snáď niekedy nabudúce...

(*1) http://sk.wikipedia.org/wiki/Zoznam_národných_mott

(*2) http://www.intratext.com/ixt/ENG0069/_P1.HTM

(*3) <http://www.unipo.sk/public/media/19349/01%20Chmielewski.pdf>

Obsah čísla

- 1 Nový domov (Mária Eškut)
- 1 In necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus caritas (Jožo Starosta)
- 2 Spoliehame sa na vás, čitateľov, sponzorov, inzerentov a priaznivcov (js)
- 3 Tutanchamón (js)
- 4 Aj zvony hovoria (Daniel Zemančík)
- 6 Sloboda? Nielen Atlantída bola bája (Miro Igaz)
- 8 Milan Rúfus - knieža slovenskej poézie (Peter Závacký)
- 10 Traja Králi vo Francúzsku (Mária Danthine)
- 10 Traja Králi v New Westminsteri (js)
- 11 Slováci na Bohatom Pobreží – Slováci v Kostarike (Paul Stacho)
- 14 Slovenský kostolík (Alica Biela)
- 15 Hug those close to you extra hard today! (Mária Starosta Abrams)
- 16 Great Moravia Choir (Pavol Šimončík)
- 16 Len sa nevzdávať (Mia Zimmerman)
- 18 Spomienka na Vianočné Oblátky (Svetlana Bárdošová)
- 19 International Language Academy of Canada (Marika Kubinyi)
- 20 Petícia za elektronické voľby (Milan Vetrák)
- 20 Čo nového v TrashOute? (Peter Čelko)
- 21 Bratislava Boys Choir in Ottawa (jb)
- 22 Z rozhovoru Martina Ližičiara s Mariánom Kuffom
- 23 Z rozhovoru Mareka a Jozefa o Mariánovi Kuffovi
- 24 Z vašich listov
- 25 Tibor Hamza
- 26 Z každého rožku trošku
- 28 Naši sponzori

Využite služby

inzerentov, ktorí nás podporili svojim inzerátom

Nature Farm Market

Ashton College

CarOne.sk

Olga Slovak

RomanTulis.com

Dr. Viera Čarnogurský

Julia Palko

Madrona

Sponzori 20. čísla

Bronzový sponzor

Eva a Andre Casty (\$50)

Individuálny sponzor

Pavel Jestrab (\$20)

Tiráž

Toto je 20. vydanie časopisu Slovo z Britskej Kolumbie. Je to vydanie Jar 2014, 7. ročník, 1. číslo. Slovo z Britskej Kolumbie je neoficiálny časopis vydávaný v Britskej Kolumbii v Kanade. Zodpovedným redaktorom je Jožo Starosta, ktorý zostavuje obsah časopisu v úzkej spolupráci so skupinkou Slovákov žijúcich v rôznych kútoch sveta. Časopis vychádza obvyčajne 4-krát do roka. Do 13. čísla vychádzal v počte 1,000 kusov s finančnou dotáciou ÚŠZZ. Od 14. čísla vychádzal vo farebnom tlačnom náklade 100-200 výtlačkov (podľa štedrosti sponzorských príspevkov). 17., 18. a 19. číslo vyšlo opäť s finančnou dotáciou ÚŠZZ. Pre nedostatok finančných prostriedkov sa ÚŠZZ rozhodol v r. 2014 nepodporiť náš časopis.

Všetky predchádzajúce čísla si záujemcovia môžu prezrieť na novom digitálnom kiosku Slova s Britskej Kolumbii www.sk-bc.ca/citajteslovo.

Autori článkov alebo zdrojov pre 20. číslo

M. Eškut, J. Starosta, P. Stacho, S. Bárdošová, Daniel Zemančík, Mária Dopjerová-Danthine, Mária Škultétyová, Veronika Hoffmanová, Mária Kubinyi, Karol Bodnár, František Kele, Miro Igaz, Peter Závacký, Alica Biela, Mária Starosta, Pavol Šimončík, Mia Zimmerman, Milan Vetrák, Peter Čelko, Martin Ližičiar, Marián Kuffa, Marek K., Tibor Hamza, Kulpín, Zuzana Vančová, Catherine Cottingham, Miro Lesay, Dušan Mikolaj.

Spoliehame sa na vás, čitateľov, sponzorov, inzerentov a priaznivcov

Vstúpili sme do 7. roku existencie časopisu Slovo z Britskej Kolumbie. Spolu s týmto číslom, ktoré práve držíte v ruke alebo čítate on-line, sme vydali 20 plnofarebných vydaní časopisu.

Slovo z Britskej Kolumbie je vychádza 3-4 krát do roka a vydávame ho od decembra 2007. Je určený Slovákom v Britskej Kolumbii a v Kanade, našincom na Slovensku, ale rovnako aj všetkým Slovákom vo svete.

V decembri 2007 vyšlo prvé číslo na 8 stránkach. Dnes náš časopis vychádza na 28-32 stranách. Časopis informuje o živote slovenských komunít v BC, o histórii Slovákov v BC a v Kanade, o vzťahoch Slovenska a Slovákov žijúcich v zahraničí a snaží sa rozšíriť záber tiež na všeobecnú problematiku slovenských emigrantov roztrúsených po celom svete. Hlavný zámer časopisu je poukázať na pozitívne stránky emigrantského života, byť zdrojom inšpirácie, kooperácie, snažiť sa o spájanie a nie rozdeľovanie Slováčie. Všetkých 20 doposiaľ vydaných plnofarebných čísel si môžete prezrieť na <http://www.sk-bc.ca/citajteslovo>.

Časopis rozširujeme zdarma. Ak ho posielame poštou záujemcom v Kanade, na Slovensku alebo hocikde inde vo svete, poplatok pokrýva poštovné a manipulačné náklady. Každému, kto číta tieto riadky, pravdepodobne napadne otázka „**A odkiaľ beriete peniaze na profesionálnu farebnú tlač časopisu?**“ Krátka odpoveď: „**Spoliehame sa na vás, čitateľov, sponzorov, inzerentov a priaznivcov**“.

Počas 4 zo 6 rokov vydávania časopisu našim hlavným sponzorom bol Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí v Bratislave. Dúfali sme, že aj v tomto 7. roku nám ÚŠZZ pomôže pokryť postatnú časť výdavkov na farebnú tlač časopisu (2000-2500 kanadských dolárov na jedno číslo). Z dokumentov Úradu o schválených a zamietnutých žiadostiach, ktoré si môže pozrieť každý návštevník ich webovej stránky (www.uszz.sk), sme sa však dozvedeli, že naša žiadosť o podporu sa dostala do druhého dokumentu, do kategórie zamietnutých žiadostí. Dôvod? Nedostatok finančných prostriedkov.

Máme 3 základné možnosti. Prvou z nich je obrátiť sa na iných sponzorov, rozšíriť okruh inzerentov a zväčšiť okruh čitateľov a pokračovať vo vydávaní časopisu vo farebnej tlači aj v elektronickej forme. Druhou možnosťou je pokračovať s rozširovaním časopisu iba v elektronickej forme. Keďže náš časopis získava čoraz väčšiu popularitu medzi čitateľmi na Slovensku aj vo svete (pozri aj ohlasy uverejnené v tomto čísle), tretiu alternatívu, „**zbalit krám**“, dávame úplne do úzadia.

V čase mobilov, tabletov, emailov, esemesiek, sociálnych sietí, a rôznych elektronických dokumentov držať v ruke časopis, ktorý je prítiaživý na vzhľad, kvalitný na hmat a má zaujímavý, inšpiratívny a povzbudzujúci obsah, je rarita. Nechceme a nebudeme ignorovať elektronický trend, ale súčasne chceme pokračovať s realizáciou nášho sna, chceme byť tou „**raritou**“ a ponúkať aj prítiaživé, kvalitné a inšpiratívne tlačené Slovo pre všetkých ľudí dobrej vôle.

Obraciame sa na vás, na sponzorov, na inzerentov, na čitateľov, priaznivcov a priateľov. Pomôžte nám tento sen uskutočniť.

Jožo Starosta

Redakčná rada

Jozef Starosta, Daniel Behan, Paul Stacho, zodpovedný redaktor (výber článkov a jazyková úprava): Jožo Starosta, jozo.starosta@sk-bc.ca - grafická úprava tlačenej slova: Daniel Behan, pixelplus.sk

Adresa redakcie

Slovo z Britskej Kolumbie,
#210 2978 Burlington Dr., Coquitlam, BC, V3B 7S6, Canada
Telefón: (tel: 1-604-944-1554)
Email: slovo@sk-bc.ca.

Webová stránka časopisu: www.sk-bc.ca

Všetky informácie v časopise Slovo z Britskej Kolumbie publikujeme v presvedčení, že sú pravdivé. Neberieme na seba zodpovednosť za prípadné nepresné alebo dokonca nepravdivé informácie. Ďakujeme za Vaše porozumenie a a tešíme sa na Vašu podporu www.sk-bc.ca/donate.

Design & layout: www.pixelplus.sk

Vytlačené v Kanade - Printed in Canada

Tutanchamón

V jeseni minulého roku som sa zapísal na Univerzite Simona Frasera v Burnaby (časť Vel'kého Vancouveru) medzi študentov-dôchodcov, ktorí sa chceli dozvedieť niečo o najstarších známych kultúrach na našej planéte Zem, a to konkrétne o Egypte, Mezopotánii, Indii, Číne, o Strednej a Južnej Amerike.

Pri prednáške o egyptských dynastiách som si prvýkrát dal do súvisu meno Tutanchamón s časovou osou histórie ľudstva. Tutanchamón bol egyptským faraónom 18. dynastie a panoval v rokoch 1332 – 1323 pred Kr.

Podľa slovenskej Wikipédie Tutanchamón bol prvý a najstarší egyptský panovník, ktorého hrobku objavili archeológovia nevyplúpenú. „Jedinou pozoruhodnosťou v jeho živote bolo, že zomrel a bol pochovaný“. Tak Tutanchamóna charakterizoval archeológ Howard Carter, ktorý v 20-tych rokoch minulého storočia objavil Tutanchamónovu hrobku.

Iba vynášanie pozlátených skríň, ktoré stáli okolo sarkofágu, trvalo 84 dní. Tutanchamónov poklad je dnes v Egyptskom múzeu v Káhire, kde zaplňa 12 miestností. Carter našiel v hrobkovej komore štyri do seba vložené a umelecky zdobené pozlátené skrine. V sarkofágu boli tri rakvy v podobe mumifikovaného tela s verným vyobrazením tváre. Všetky

boli pozlátené, ale tá posledná bola z čistého zlata s hmotnosťou 110,4 kg. Tutanchamón nás obohatil nielen o šperky a zlato, ale aj o nové poznatky. Tutanchamónova hrobka je dnes sprístupnená a vo svetle neónov v nej žiari zlatistý sarkofág s pozlátenou maskou. V tomto sarkofágu a v tejto rakve odpočívajú aj sám Tutanchamón.

Prečo o tom píšeme?

Na webovej stránke <http://cestovanie.pravda.sk/> ma upútala séria príspevkov od pána Baráta začínajúca článkom „Slovenský Tutanchamón stoloval ako hrdý Riman“. Autor článkov oboznamuje čitateľov o náleze fantastického archeologického pokladu pri Matejovciach. Ide o predmety z hrobky slovenského Tutanchamóna. Tak prezývajú neznámeho veľmoža, ktorého pochovali pred 1 600 rokmi pod Tatranskými štítmami, podobne ako egyptských kráľov pochovali v tieni mohutných pyramíd.

„Vedci sa stále divia, že ľudia žijúci niekde pod

Tatrami boli aktívnymi šíriteľmi prvkov antickej civilizácie. No mnohí barbarskí náčelníci boli v tej dobe rímskymi vojvodcami. Je pravdepodobné, že aj tento mladý muž slúžil v rímskej armáde. Naznačuje to spôsob výživy, ale tiež konštrukcia hrobky. Je izolovaná rovnakým spôsobom, aký popisujú rímske stavebné príručky. Ide o nečakane pevné previazanie s civilizačnými centrami tej doby,“ uviedol vedúci archeologického výskumu Karol Pieta.

Artefakty z hrobky a kostrové pozostatky analyzovali špičkové laboratória v Dánsku či USA. V nemeckých laboratóriách sa nábytok konzervoval vo vákuových komorách z európskeho kozmického programu. Sem prúdili celé procesie vedcov, len aby si obzreli predmety nájdené pod Tatrami.

Kým z hrobky skutočného Tutanchamóna archeológovia vynášali celé zlaté skrine, v tomto prípade bolo „cenností“ menej. Poberali ich vykrádači hrobok, postfňali napríklad strieborné pláty z nábytku. Archeológovia však očakávajú, že skutočné poklady ešte len objavia. Z celej hrobky, ktorá váži približne 12 ton a do Nemecka ju prevážal obrovský kamión, sa im podarilo zatiaľ preskúmať len polovicu. Ak by sa Podtatranskému múzeu v Poprade podarilo v najbližších rokoch získať dostatok prostriedkov, plánuje sprístupniť celú hrobku, prípadne aj jej kópiu s názornou ukážkou, ako bola vykradnutá. „S kolegami so Schleswigu pripravíme libreto. Do hrobky sa nebude dať vstúpiť, sú tam veľmi stiesnené priestory, no mala by byť pod presklenou podlahou, súčasťou by bola aj špičková 3D prezentácia,“ načrtla riaditeľka múzea Magdaléna Bekessová.

Najväčším magnetom súčasnej expozície je vitrína so zachovanými kusmi nábytku. Je tu stôl s okrúhlou vrchnou doskou. Okrúhla tabuľa má priemer 93 centimetrov a je vytočená na sústruhu z jediného kusu dreva. Ide o doklad úžasnej technickej zručnosti.

Podľa vedúceho archeologického výskumu Karola Pietu (na obrázkoch) ide o technický skvost. „Muselo to dať aj veľkú námahu vytočiť to ručne.“ Zachovali sa tiež časti ležadla, ktoré nesie antickej črty, a je jedným z dôkazov, že neznámy veľmož pochovaný pod Tatrami mal blízko k Rímu. Možno slúžil v rímskej armáde, možno sa rád obklopoval vecami, ktoré napodobňovali štýl života vtedajšej spoločenskej elity. Veľkú radosť mali archeológovia aj z nálezu prívesku zhotoveného zo zlatej mince rímskeho cisára Valensa z roku 375, ktorý pomohol spresniť vznik hrobky do poslednej tretiny 4. storočia.

Jozo Starosta

Časti textu o náleze v Matejovciach prevzaté z článkov od Andreja Baráta.

V hrobke sa zachovalo aj bronzové vedro, v ktorom sa podávalo zrejme korenené varené víno.

Okrúhla tabuľa má priemer 93 centimetrov a je vytočená na sústruhu z jediného kusu

Zachovalé drevenné dosky pripomínajú hru „Mlyny“.

autor fotografií: Andrej Barát, Perex, a.s.

Zvony rekvirované v II. sv. vojne na centrálnom zhromaždišti v Prahe na Maninách

Aj zvony hovoria...

Kostoly sa dnes považujú za studňu v záhrade, za slnko na nebi, za srdce v tele človeka, za čosi, čo dáva každému mestu či dedinke na Slovensku osobitý ráz i tvár. Z histórie vieme, že pôvodné kresťanské kostoly sa stavali bez veží. Veže spojené so stavbou kostola sa objavili najskôr pri stavbách veľkých chrámov. Prvý kostol bol vysvätený v meste Nitra v r. 828 za vlády kniežat'a Pribinu. Počas obdobia Veľkej Moravy požiadal knieža Rastislav o zriadenie biskupstva a poslanie biskupa na Veľkú Moravu. Po r. 2013 už netreba zvlášť pripomínať, že v r. 863 byzantský cisár Michal III. poslal na Veľkú Moravu vierozvestcov, bratov Konštantína a Metoda, aby šíрили kresťanstvo na našom území.

No s počiatkom kresťanstva sme sa stretli d'aleko skôr. Už v 2. storočí nášho letopočtu sa na našom území odohrala udalosť, na pamiatku ktorej bol v Ríme postavený stĺp Marca Aurelia. Rímsky cisár viedol výpravu proti Germánom. Keď boli vojaci smädní, pokľakli a predniesli Bohu svoje prosby. Následne sa spustil dážď a búrka nepriateľov rozohnala. Táto udalosť nespôsobilá príchod kresťanstva na naše územie, je však dôkazom toho, že Rimania žijúci na našom území boli kresťania. Najväčším miestom, kde pravdepodobne žili, je obec Iže pri Komárne, ale archeológmi potvrdený život kresťanov bol vo viacerých miestach južného Slovenska v 4. storočí.

Dnes, keď na Slovensku je 84% obyvateľov veriacich a kresťanská viera je zaznamenaná aj v preambule ústavy SR v duchu cyrilo-metodského duchovného dedičstva a historického odkazu Veľkej Moravy, chceme upriamiť Vašu pozornosť na to, čo s kresťanstvom, ale aj s bežným životom prostých občanov a spoločensťvom neodmysliteľne súvisí. V súčasnej dobe veže kostolov nie sú postavené oddelene. Tvorí ich neodmysliteľnú súčasť. V každej z nich sú zvony. Tie majú svoj rodný list, svojho výrobcu, svoju púť.

Zvon je symbol pokoja a mieru.

Zvon víta, oznamuje, zvoláva, varuje i odprezdáva. Jeho hlahol nás sprevádza od kolísky až po hrob. Prvé zvony boli zhotovené z niekoľkých

kovových dosiek, neskoršie boli kované z plechu. Liate zvony sa začali vyrábať približne koncom 13. storočia a ich rozmach zaznamenávame až do konca 15. storočia. Najstarší liaty zvon sa spomína v r. 1057. Na Slovensku sa hlahol zvonov šíri deväť storočí. Písomne doložená zmienka zvonárov po r. 1124 sa nachádza v kláštore Bzovík (oblasť Hontu). S potrebou výroby zvonov sa vyvíjalo remeslo, ktoré sa zaoberalo výrobou zvonov – zvonolejárstvo.

Prvý majster zvonolejár na Slovensku pochádzal zo Spišskej Novej Vsi a volal sa Konrád Gaal. Postupne sa zvonolejárstvo rozširovalo. Okolo r. 1828 bolo známe aj v Bratislave, Trnave, Banskej Bystrici, Prešove a Košiciach. Najvýznamnejšia slovenská osobnosť v tejto oblasti mimo Slovenska bol Jozef Pozdech (1811 – 1878 Pešť), ktorý sa narodil v Hrnčiarovciach pri Trnave. Za svoju prácu bol viackrát ocenený.

Na svetovej výstave v r. 1873 vo Viedni získal zlatý kríž s korunou a medailou za pokrok. Najznámejšou dominantou v Európe, v Slovákmi obývanej Bekéšskej Čabe v Maďarsku, je evanjelický kostol. Oproti veľkému kostolu, na mieste bývalého prvého kostola postaveného r. 1723, päť rokov po príchode prvých Slovákov zakladateľov mesta, stojí terajší malý kostol z roku 1745. Neskôr k nemu pristavili aj vežu, ktorá ma barokovú pavlač, na ktorú sa vychádza z miestnosti, kde sa v minulosti zdržiavali službukonajúci hlásnici – zvonári. Z terajších troch zvonov je najznámejší Marikov zvon, ktorý daroval Pavel Marik v r. 1873 a je najväčším evanjelickým zvonom v celom Maďarsku.

Úloha zvonov

Zvony sa nepoužívali iba na náboženské účely, ohlasovali požiare, povodne, príchod vzácných hostí, vpád nepriateľských vojsk a ešte v nedávnych desaťročiach sa im pripisovala nadprirodzená sila proti búrkam a víchriciam.

S projektom zverejňovať históriu zvonov formou scénických programov som sa stretol v Turčianskom kultúrnom stredisku v Martine. Jeho riaditeľka, Zuzana Kmet'ová, na podnet veľ-

Zvon sv. Cyrila a Metoda z roku 1935,

foto: M. Orlický, Zvon sv. Cyrila a Metoda sa nachádza

v Rímskokatolíckom kostole sv. Ladislava v Nepcaloch

kého nadšenia a bádateľa histórie, amatérskeho kampanológa, Františka Záborského, ktorý mimo iného prispel svojím dielom aj pri zariadení múzea Jonáša Záborského v Zábóri, prišla s myšlienkou upovedomiť na zvony Turca.

Plne si uvedomujem tú skutočnosť, že to boli práve zvony, ktoré v časoch biedy, chudoby a utrpenia vyprevádzali Slovákov do d'alekej cudziny. Srdcia krajanov v cudzine ešte dlho počuli ten smutný hlahol lúčenia. Práve preto naši krajanovia z Oravy, Kysúc, z východu či západu Slovenska na to nezabudli. Veď kresťanská viera mala svoje hlboké korene aj v čase st'ahovania Slovákov na Dolnú zem od konca 17. storočia. Bolo to aj v čase vyst'ahovalectva do zámoria, najmä do Spojených štátov Amerických, v 80. rokoch 19. storočia, na začiatku a počas I. svetovej vojny, ale aj v čase d'alších emigračných vln pred a po II. svetovej vojne a v roku 1968.

Práve tam, v cudzom svete krajanovia cítili potrebu nielen zakladať spolky, ktoré mali zvyčajne kresťanský charakter, ale zaslúžili sa aj o to, aby d'aleko od svojej vlasti cítili slobodu vyznania

kresťanskej viery. O duchovný život našich krajanov v zahraničí sa staralo mnoho významných kňazov a slovenských farností, ktoré približovali Slovensko v emigrácii a posilňovali vieru a nádej do budúcnosti.

Boli to významné osobnosti, každá z nich by si zaslúžila svoju pozornosť. Napriek tomu, že toto nie je našou hlavnou témou, chcem spomenúť meno jedného významného a uznávaného človeka. Človeka, ktorý výraznou mierou zjednocoval slovenské spolky v zámorí, ale zároveň svojou neobľobnou vierou v Boha sa stal obdivovaným v širšom kresťanskom svete.

Štefan B. Roman bol zakladateľom a prvým predsedom Svetového kongresu Slovákov (1970). Aktívne sa zapájal do rôznych podujatí „za Boha a národ“. Svojou životnou filozofiou dospel k názoru, že človek musí byť slobodný, aby mohol byť zodpovedný. Sloboda bez zodpovednosti totiž vedie k anarchii, a tým aj k životnému krachu. Ale aj zodpovednosť

Tri zvony, ktoré sa nachádzajú v Sučanoch, na ktoré prispeli krajanovia z Ameriky, 1922
foto: rodinný archív M. Koračku

bez slobody sa protiví prirodzenému poriadku, vedie k otroctvu a pasivite. Dejiny nás budú súdiť nielen podľa toho, čo sme vykonali, ale aj podľa toho, čo sme vykonať mohli a nevykonali.

Zvony a krajanovia

Možno práve touto filozofiou života sa riadilo veľké množstvo krajanov, ktorí v cudzom svete nezabudli na svoju starú vlasť, dedinu, na svoju rodinu. Ako som sa presvedčil na podujatí „Zvony Turca“, na zvony, ale aj na iné súčasti kostolov prispievali zo svojich ťažko zarobených peňazí naši krajanovia zo zahraničia. Som presvedčený, že tak, ako to bolo v regióne Turiec, tak to bolo aj na Kysuciach, Orave, Liptove a Spiši, skrátka na celom Slovensku. A som presvedčený aj o tom, že to tak nebolo len v minulosti, ale je tomu tak i súčasnosti.

Už pri prvom podujatí v rímskokatolíckom kostole Povýšenia sv. Kríža vo Valči som sa dozvedel, že za prvej svetovej vojny sa rekvirovali zvony v roku 1915 a 1917. Za kilogram zvonoviny

boli vyplatené štyri koruny. Bolo nariadené vziať všetky zvony okrem pamätných a najstarších spred roku 1700. Tak aj na základe žiadostí farára z Vlače, Stanislava Kianičku, bol ponechaný len zvon z r. 1591. Z odobraných zvonov získala Valča 461 korún 86 halierov.

Po skončení vojny sa valčianski veriaci zozbierali na štyri nové zvony, ktoré sú vo Valči dodnes. Na zvony prispeli: Ján Durovčík z Ameriky 8.190 korún a Jozef Chajník, 5.000 korún. Z darov amerických Slovákov z Valče získali po výmene dolárov (1 dolár bol 80 korún) 22 940 korún. Najväčší zvon sv. Cyrila a Metoda z roku 1922 má na plášti dvadsať centimetrový reliéf sv. Cyrila a Metoda.

Nápis na zvone je: „**Svätý Cyrille a Metode, apoštolovia obrodeneho Slovenska, orodujte za nás. Pre valčiansky boží chrám obetovali veriaci farnosti a americkí Slováci roku pána 1922**“, zvon odliala zvonolejárska firma Adalberta Hillera, vdova a syn v Brne. Keď sa Ľudovít Tomčány z manželkou vrátili do rodnej obce na dôchodok z Clevelandu v USA, na dokúpenie zvonov pre valčiansky kostol darovali 16 676 korún. Zostávajúcich vyše 900 korún doložili veriaci a boli zakúpené dva zvony (stredne veľký a najmenší zvon – Umieračik). Na stredne veľkom zvone bol nápis: „Svätý Ľudovít Kráľu, oroduj za darcu tohto zvona, 1923.“

Na najmenšom zvone je nápis: „**Obetoval Ľudovik Tomčány roku pána 1923**“. Štvrtý zvon z roku 1923 má na sebe nápis: „**Ďakujeme ti Ježišu, že si náš vykúpil svojím svätým krížom.**“ Všetky štyri zvony odliala tá istá firma Adalberta Hillera v Brne.

Historicky vzácný 422-ročný zvon bez reliéfu a mena zvonolejára nesie nadpis: „**Verbum domini manet in aeternum anno domini 1591**“, v preklade, „Slovo pánovo buď zachované naveky. Roku pána 1591.“ V tom čase, keď ho odliali a vytiahli na vežu, sa začala aj tzv. 15 ročná vojna. Turci plienili a drancovali Uhorsko. Bolo to storočie mocenských a náboženských vojen. Keby tento historický zvon vedel rozprávať, čo by sme sa od neho dozvedeli? Čo všetko videl? Biedu, hlad, obdobie vzrastu, ale aj úpadku? Keď po 1. svetovej vojne Valča aj vďaka krajanom získala štyri nové zvony, historicky najväčší zvon bol premiestnený do rímskokatolíckeho kostola sv. Šimona a Júdu v Príbovcich. Dozvedel som sa, že aj na zvony v rodisku Ďurka Langsfelda a Michala Hodžu, v Sučanoch, prispeli krajanovia z Ameriky.

V roku 1922 firmou R. Maňoušek a spol. v Brne boli odliate tri zvony. Na stredne veľkom je nápis: „**Dnes uslište-li hlasu mého, nezezatrdzujte srdce svého.**“ Na venci je nápis: Z dobrovolných obetí nadobudla matkocirkev ev. a. v. Sučany v r. 1922. Na najväčšom zvone je nápis: „**Nadobudla z milodarov obetí cirkev ev. a. v. v Sučiansku, 1922**“.

Tiež som sa dozvedel, že krajanovia darovali peniaze na zakúpenie krištáľových lustrov do evanjelického kostola v Necpaloch. Projektom „Zvony Turca“ sa podarilo zdokumentovať 26 zvonov v obciach Valča, Dražkovce, Veľký Čepčín, Necpaly, Príbovce, Sučany, ako aj v samotnom meste Martin, v kostole evanjelickej cirkvi a. v. na Memorandovom námestí. Každý z týchto zvonov

má svoj zaujímavý príbeh.

Napríklad aj vzácný 326-ročný historický zvon v Dražkovciach. Tento zvon zvonil už v dobe vládnutia uhorského panovníka cisára Leopolda I. (1657 – 1705). Rok 1686 uvedený na zvone nám pripomína definitívnu porážku tureckej bašty v Budíne. Turecké dobyvačné vojny a divoká turecká expanzia trvali na území Uhorska a okolia takmer 150 rokov. Za uhorskú korunu bojovalo, krv vylievalo a zomieralo státisíce Slovákov. Koľko vojakov a ich životov si vyžiadali kruté vojny, koľko peňazí, koľko slovenských, materinských, detských a rodičovských sĺz bolo vyplakávaných? Dozvieme sa niekedy, ako je možné, že tento starý historický zvon s latinským nápisom, v preklade „**prebúd sa ty, ktorý spíš a vstaň z mŕtvych a zsvieti sa Tebe Kristus**“, prežil v čase, keď mnoho zvonov bolo odviečených a pretavených na kanóny, bojové gule, zbrane?

Aký príbeh má zvon svätého Cyrila a Metoda z r. 1985?

V roku 1985 si kresťanský svet pripomínal 1.110 výročie od smrti arcibiskupa Metoda. V Matici slovenskej v Martine sa k tomuto výročiu uskutočnila významná odborná konferencia. Veriaci, ktorí navštevovali kostol sv. Heleny v Dražkovciach navrhli vykonať dobrovoľnú zbierku na nový zvon, s pomenovaním zvon sv. Cyrila a Metoda. Keďže politické zriadenie nebolo veriaciom naklonené, zvon do Dražkoviec bol privezený v roku 1985 počas hviezdnej noci. Krátko pred polnocou nákladné auto s vypnutými svetlami nehlúčne zaparkovalo pri zadnej časti kostola, aby najmocnejší chlapi 260 kilogramový zvon vytiahli tvrdými drevenými schodmi do veže. Všetko sa dialo po rúskom tmy, bez hlasného hovoru tak, aby bola akcia do štvrtej hodiny rannej ukončená. Zvon bol potajme vysvätený a odvtedy zvoní a zvoláva veriacych na bohoslužby. Na zvone je nápis: „**Ku cti sv. Cyrila a Metoda, dedičstvo otcov, zachovaj nám, ô, pane**“. Ulil Jozef Tkadlec Helenkov, 1985.“

Zaujímavé zvony sú aj v rímskokatolíckom kostole sv. Ladislava v Necpaloch z roku 1935. Na jednom je nápis: „**Dedičstvo otcov, zachovaj, nám, ô, pane.**“ Nachádza sa tam aj zvon váženého a zámožného pána Dionýza Franklina. Na zvone sa nachádza odliatok jeho podobizne. Takto by sa dalo ešte dlho písať o každom zvlášť. Každý zvon má svoj rodný list, technické dáta a hlavne svoju históriu. Ľudia zvonom rozumeli a zvony by zo svojej duše určite radi hlaholili aj známu melódiu piesne: „**Keď sa Slováč preč do sveta poberal.**“

„Ach ty naša mať slovenská, biedna si,
súžujú ťa odjakživa zlé časy,
tvoje deti po svete sa túľajú,
bo už doma výživy viac nemajú.
Zanechali otec, mat, sestru, brat,
za pár groší idú sveta skusovať,
pre pár groší, štyri sveta končiny.
Na výžive svojej drahej rodiny.
Povedz že nám, ty náš Turiec široký,
či ťa vidím aspoň za dva – tri roky?
Za dva roky tohto môjho slúženia,
či sa a snáď naše roky premenia.

Daniel Zemančík

Podráždená reakcia ľudí na uliciach by nebola prekvapujúca, každodenné problémy človeka trápia väčšmi než banality, akou je napríklad voľnosť. A potom – čo sme robili cez revolúciu? Slobody máme toľko, až nám lezie hore krkom! Podaktorí by sa jej s rozčítanou nostalgiou najradšej vzdali, lebo im pôsobí iba starosti. Po miléniu odzvonilo príkazom a ideológii. A idealizmu. Zmizli z bežného života. Sme slobodní, hovoríme, čo chceme, hoci nás nik nepočúva. Ale slobodní sme. Nieкто sa cíti viac, iný menej, podľa toho, ako vysoko sa pohybuje na spoločenskom rebríčku. No všeobecné základy nám zaručuje niektoľko dokumentov, ktoré sme podivne prijali a dnes ich podivne obchádzame. Naša vec. Nemožno nám však vytýkať, že slobodní nie sme. To veru nie. Ale – čo tak sloboda v 20. storočí? Aha, ticho. Brilantná odpoveď, ktorá nestačí. Toto je už téma na sériu polemík, nie esej. Nevadí, uvidíme, čo sa z toho dá vytážiť...

Schovávaný Tatarka

V chémii sa na rozpoznávanie vlastností neznámeho roztoku používajú pomocné látky – indikátory. Stačí ich len jednoducho priliat' do roztoku a chemici hneď vedia, na čom sú. V rámci ľudskej spoločnosti sú takýmto indikátormi umelci. Ved' bodaj by nimi neboli, keď sú tak bytostne závislí na slobode. Svedomie národa. Výstižná metafora. Neoklamateľní. Neumľčateľní. Teda, pokiaľ ich všetkých neodstrániť naraz. Oni indikujú, či je spoločnosť slobodná, alebo spútaná. Takýmto indikátorom bol aj Dominik Tatarka. Mnohým jeho meno nie je neznáme, spája sa najmä so spomienkami na vzrušujúce čítanie zakázaných kníh v zamknutej izbe. Jasné, pre pubertálnu mládež tej doby nebolo ani veľmi dôležité, čo bolo nosnou myšlienkou práve hltaného textu, podstata tkvела v sladkej príchuťi zakázaného ovocia. Bola to istým spôsobom rebélia i hrdinstvo zároveň. Iba takto sa verejnosť mohla dozvedieť aj o inom názore – hoci štátne orgány to považovali za ilegálne. Ak chceli občania počuť aj inú verziu,

Sloboda? Nielen Atlantída bola bájna

Sloboda v 21. storočí – čo je to opäť za podozrivú frázu?! Znie to akoby zo skl'abivého prícestného billboardu. Zahlesnúť niečo také na verejnosti nie je najlepší nápad.

museli pre to niečo urobiť. To niečo obyčajne zahŕňalo kúpiť si knihu, ktorá formálne neexistovala a ktorej držba vedela skomplikovať život, a tajne ju poza bučkami študovať. Kde bol výber? No nikde. Dominik Tatarka si zvolil takúto cestu, pretože jeho presvedčenie mu muselo zreteľne dávať najavo, že robí správnu vec. Správnu? Čo je správne a čo nie? Vzhľadom na morálku správnu. A ak inak nie správnu, tak prospešnú...

„Pokazený“ z Paríža

Možno by Tatarka nikdy neskončil ako hanobný disident, nebyť jeho vysokoškolského štúdia počas tridsiatych rokov. Vysoká škola v človeku zanecháva stopy, tým viac, ak má také zvučné a preslávené meno ako Sorbonna. Paríž. Len si to predstavte: mekka umenia a bohémov tesne pred vojnou. Všade bolo cítiť existencializmus a čistý vzduch tvorby. Rytmus šansónov jemne štuchal toky myšlienok a snažil sa rozprúdiť lenivé mozgy. Dobová ľahostajnosť voči rastúcej hrozbe. Kdeže! Dnešok je nabitý energiou a zážitkami. Tu bol umelec sám sebe pánom a pre iných vzorom. Pre človeka s určenou dušou neexistovalo lepšie miesto pod slnkom. S akými pocitmi sa potom vracal Tatarka späť domov? Hm, ktovie. Určite však boli intenzívne. Na takúto skúsenosť sa nedá zabudnúť. Vryla sa hlboko do človeka, do jeho základovej dosky. Mladosť – pochabosť! Šarlatánsky degenerovaný Paríž! Tatarku to pokazilo. Pokazilo, pretože po príchode domov si svoj život zrazu nevedel predstaviť bez ničím nezaťaženého ovzdušia krásavice nad Seinou.

Ale čas uplatniť svoje schopnosti ešte neprišiel. Vypukla vojna – druhá svetová. Chvil'u potvrdilo, kým nebezpečenstvo pominulo a v ČSR sa na tri roky vytvorilo vákuum moci. Tatarka si všemožne začal plniť svoj detský sen – stať sa spisovateľom. Tým si zahlbil posledný do rakvy! Skutočne? Práca v kultúre býva náročná, to je pravda, pričom si vyžaduje dvojitú dávku voľnosti (umeleckej i osobnej) – tej bol po lusknutí prstov náhle akútny nedostatok. Šíriteľa slova Leninovo zaklopali aj na naše dvere a nemali v pláne tak skoro odísť. Odhliadnuc od ich kontroverzného príchodu si pomerne v krátkom čase vybudovali slušnú základňu fanúšikov, prepracovali sa do mocenských štruktúr – a tu zrazu boli „pri koryte“. Machiavelliho princíp sa v plnej miere uplatnil: legitimita nového zriadenia bola pre masu nezaujímavá, pretože ľudskej bytosti prirodzene túžia byť ovládané (hoci len podvedome). Davy sú vo veľkej miere hlúpe (vyplýva to z ich veľkosti a nemožnosti sa do bodky zhodnúť), ale vladár ich dokonale neošiali. Až nepríjemne rýchlo dokážu rozoznať mizerného vladára. Protikladná zásada moci: kompromitujúcim býva spôsob, nie podstata samotná. U nás sa v päťdesiatych rokoch ako blesk z mierne zamračeného neba s kvyadlovými prehánkami objavil nepoznaný fenomén – konštantné súhlasenie. Ale to znie príliš zložito, aby to bola pravda! Pravda je jednoduchá! Dobré, uvedieme príklad na ozrejmienie. Hypoteticky: vyskytol sa problém. To by nebolo nič nezvyčajné, problémy sa vyskytujú bežne („vždy a všade“). A nemusel to byť problém, stačí triviálny spor. Každopádne, nikto nie je so sporom alebo problémom spokojný, pretože prirodzeným zakončením

oboch týchto elementov je riešenie. Na riešenie treba akosi prísť, však? Pochopiteľne, myslením (najlepšie otvoreným, aby sa našiel čo najväčší počet efektívnych variant). Tomu urobili skrt cez rozpočet úvahy nových mocipánov – riešenie otvoreným myslením je zbytočné. Diskusia už detto. S tou sa ani neobťažujte. Skutočnú radu získate iba z jediného „veľmi overeného“ zdroja – ideologického diktátu. Nech vás už trápi čokoľvek, režim vám dá naprogramovanú odpoveď. Načo by ste namáhali vlastné mozgové bunky? Neplýtvajte, nepremýšľajte. Pracujte. Režim by predsa vlastným nechcel spôsobiť peripetie! Režim. Režim je abstraktný pojem, nemôže nič „chcieť“ alebo „nechcieť“. Režim nie je človek – nevidí, necíti, neuvažuje. Nepotrebuje to. Oveľa radšej sa štylizuje do roly bábkového herca, hrá sa s maňuškami na rukách. S maňuškami sa veľmi jednoducho manipuluje. Stal by sa niekto z nás dobrovoľne maňuškou? Hrdó si povieme – nie! Ale čo ak sa nájde rafinovaná cestička, ktorá nám zotročí hodnotou, bez ktorej nemáme šancu prežiť? Fanfáry! Takto sa nastolí diktatúra práce.

Strata vlastnej identity

Predpokladaným špecifikom v takomto systéme je netolerancia odlišných myšlienok. Mám rozum – hádam nebudem tolerovať zlo! No, to je záležitosť uhla pohľadu. Nič nie je iba dobré alebo zlé, zlovykom nášho rodu je členíť pojmy na „vyhovujúce“ a „nevychovujúce“ – čiže pre nás dobré a pre nás zlé. Aké je dobro? A zlo? Pozrime sa, čo nám vraví matematika: ku každému prvku X existuje taký prvok Y, ktorý jeho existenciu a vlastnosti popiera. Dostali sme sa k opozitám. Opak dobra je zlo, opakom zla je dobro. Je to dostatočné? Ak nie som ani zlý, ani dobrý – aký som? Som vôbec? Musím byť, nemôžem neexistovať len preto, že som sa na polarizovanej úsečke dostal do stredu. Teda: aký je opak dobra? Neutrál? „Vedecká“ teória

socializmu sa proti tejto nežiaducej skutočnosti poistila. Tí v pozíciách „ochrancov“ práce a zástupcovia pracujúceho ľudu zabezpečili svojim slovám budúcnosť. Náš príklad je hodný nasledovania! Dostali výlučný monopol na triedenie

súčastí okolitého sveta – nik nevzal do úvahy, že by mohli zlyhať. Keby sa aj náhodou pomýlili, nik sa neozve ani neprotestuje. Ba naopak: všetci súhlasia. Tomu hovorím precízne vymytené mozgov. Masová strata vlastnej identity. Preto aj názov komunizmus. Pretože jedinec je slabý a ohrozuje okolie svojou jedinečnosťou. Prežije iba silný a zomknutý kolektív tvorený rovnakými „súčiastkami“.

Začarovaný kruh

Opäť analógia s chémiou: úloha atómov tvoriacich rôzne zoskupenia (napríklad látky) bola zatlačená kdesi do úzadia a rozdupaná na kusy. Smerodajnou sa stala iba látka. Tu sme prišli k nebezpečnému precedensu (odignorovanie základnej stavebnej jednotky), ktorý dovoľuje „umŕtvit“ látku tak, aby vyhovovala stanoveným kritériám. Inými slovami: bol to recept na prípravu plastelíny z miliónov ľudí, ktorú možno ľubovoľne tvarovať. Beda tomu, kto nechcel byť integrálnou súčasťou tejto plastelíny! Jeho myšlienky (áno, jednoznačne v rozpore s hlásanými „pravdami“) by ani len nemohli vyskúšať zapustiť korene. Ved' všetci boli jeden, tzn. všetci za. Nik proti. Ako sa v takejto koncepcii mohol nájsť vôbec nejaký odpor? Nuž, chce to istú precíznosť odbúrať i posledné zvyšky nezávislého myslenia. Nezávislé uvažovanie však malo patriť minulosti. A jeho nositeľov bolo potrebné očierniť, umlčať, nenápadne odstrániť a zlikvidovať. Nech nerušia začarovaný kruh komunizmu.

Propaganda

Takto v skratke nás nakazili totalitou. A tá bola z večera do rána všemocná a ľudia, naopak, bezmocní. Sloboda? Čo je sloboda? Sloboda je v práci. A pracujúci ľud inú slobodu než prácu nepotrebuje! Tatarku začali mátať preludy Paríža. Sloboda, to je dialóg. To je demokracia. To sú ulice plné klebetiacich ľudí... realita u nás bola iná. Socialistická sloboda od bratov Rusov. Schematizmus, bezduchá kópia. Akáže bezduchosť, bolo to obdobie rozkvetu! Áno, zapálené prejavy pamätníkov. Propaganda kombajnami bola účinná. Všade úsmev a radosť. Strojenosť? Žiadne také! Alebo... niektorí herci to nepredstierali. Ved' čo iné malo človeka vnútorne naplňať? Práca. Budovanie svetového mieru a socializmu. Napríklad aj vo filmoch. Nikto sa na chýbajúci element nestážoval. Všetkého predsa bolo dost! Aj slobody! Národ vôbec netušil, čo s touto slobodou urobiť.

Kontrarevolucionár

Tatarka zo začiatku pracantov podporil, ale nevydržal hrať ich hru až do konca. So štátom a ľudmi to nebolo v poriadku. Dočerta s marxizmom! Život nie je iba materiálna stránka!

Čo duša? O tom Marx mlčal, hoci mal plné ústa ekonómie a beztriednej spoločnosti. Čo naše bytie? Veľmi dobrá otázka položená v neprajných politických podmienkach. Obyvateľstvo slúžilo doktríne, doktrína bolo bytie ľahostajné. Je toto vôbec spoločnosť, v ktorej chceme žiť a tvoriť? Kde sa stala chyba, že k nám po vojne nezavítalo prostredie, aké bolo vo Francúzsku? Tatarka sa snažil nájsť odpoveď – nuž preto písal. Preto neprestal zobrazovať vo svojich prózach človeka a ukazovať tým, čo o to stáli, kam sa ubera robotnícka trieda. Konflikt s režimom sa po prevalcovaní Pražskej jari stal nevyhnutným. Zlé jazyky museli byť umlčané. Tatarka sa ocitol na okraji spoločnosti. Nepriateľ socialistického zriadenia! Burič! Kontrarevolucionár!

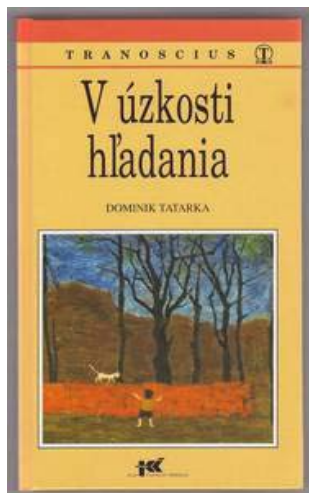
Záchrana sveta

Mal aj inú možnosť? Iba jeden názor bol správny, a Tatarkov to nebol. Priateľ slobody sa stal vo svojej krajine nepriateľom. Mal si Tatarka lepšie vyberať priateľov? Prečo. On si nevybral zle. Vybral si seba prirodzenú vec a netváril sa, že sa za to hanbí – zatiaľ čo normalizovaní spoluobčania žili v schizofrénii podľa lokality, v ktorej sa nachádzali. Prišla Charta – a nič. Situácia sa iba zhoršovala. Vieme si vôbec vážiť slobodu? Tatarka neodpovedá. On vie. Pravda bola vonku, stačilo sa prejsť a človek by sa o ňu potkol. Ale zdalo sa mu to normálne? Napísal: „**Svet nemôže byť normálny a zachránený, ak ho nezachránia normálni slušní ľudia. Svet a spoločnosť nepotrebuje totalitných vládcov ani poslušných pešiakov.**“ Koreň všetkého zla. Jeden názor všetkým veľí, jeho ruka krutá... a tak ďalej. Márnym by bol boj titana v tomto systéme. Jeho iniciatívu by prevancovali masy. Kolektivizácia myslenia. Individuálne vedomie nemalo nádej na úspech. Blaho – verejné blaho, značí blaho všetkých! Prehladaným faktom však zostáva, že zaň trpel každý, kto nebol slepý.

A Tatarkov démon Paríž s ním napokon súhlasil. Neboli sme jednoducho pripravení prijať slobodu. Nie, neboli. Ani sme nevedeli, čo to vlastne je. Ponúkli nám ilúziu a my sme vd'ačne prijali. Nedokázali sme si určiť tú najzákladnejšiu potrebu – slobodne žiť. Štyridsať rokov za tento prehešok bol dostatočný trest. Vytriezvenie druhej polovice osemdesiatych rokov podnietilo snahy skončiť toto týranie. Záchrana prišla – pár mesiacov po smrti čelného disidenta. Svojím spôsobom bola preňho smrť taktiež záchranou. Vďaka nej opäť našiel stratenú slobodu.

Miro Igaz

medzititulky redakcia

Slovo redaktora

Na webovej stránke <http://www.noveslovo.sk/node/59175> Jozef Leikert píše: (Tatarka) nikdy nechcel patriť do davu, chcel zostať sám sebou, a preto zaiste neraz pocíťoval osamelosť a úzkosť. Muž protikladov, ktorý prešiel rôznymi etapami života, aby sa napokon stal symbolom vnútornej slobody, vari najdôležitejšieho pocitu umelca. „Všetky izmy, kol'ko sme ich zažili, potešovali mi dušu formálnymi vynálezmi, pôvabnou i provokatívnou žiadlosťou, povedal sám o sebe spisovateľ, ktorého tvorbu čitateľ buď miluje, alebo nenávidí. Podobne ako jeho, človeka so svojiskými črtami osobnosti – charizmom, šarmom, priťahivosťou. Intelektuála, ktorý priťahoval všetkých umelcov, nielen spisovateľov, ale aj výtvarníkov, filmárov, skladateľov.“

Na tej istej stránke čitateľ podpísaný ako „anton braxatoris“ pridal komentár: Tatarka bol nesporne zaujímavou aj kontroverznou osobnosťou. Politicky sa

cítil byť čechoslovakistom, v tomto duchu napísal kritiku vojnového slovenského štátu v diele Farská Republika. Je fakt, že podpísal Chartu 77 a odvtedy sa stal zo strany Prahy „starostlivo ofukovanou veličinou“. Tatarka bol však príliš excentrický na to, aby ho (čechoslovakisti) zatiahli do svojich plánov. Aký bol, taký bol, ostával sám sebou. Pred smrťou si zavolať knaža, čo jeho čechoslovakistických priateľov dost' nahnevalo. Pochovaný je v Bratislave na Martinskom cintoríne. Hrob je hneď na kraji, je na ňom jednoduchý drevený kríž s vyšumelým lakom a jednoduchá pieskovcová stela bez nápisu, označenia ...

Článok mladého autora Mira, hodnotenie Tatarku p. Leikertom i krátky komentár „braxatorisa“ určite charakterizujú skúsenosť, ktorú majú s režimami na Slovensku aj mnohí Slováci žijúci v zahraničí. Samozrejme, závisí to od dátumu narodenia ...

Jožo Starosta

Dobrý deň, pán šéfredaktor, Jozef Starosta, pekne Vás pozdravujem. Robíte zásluhnú prácu pre Slovákov žijúcich za morom. Váš časopis graficky i literárnym obsahom je neskutočne profesionálne dokonalý. Možno, že majster Rúfus má svojich priaznivcov aj u vás. Rád Vám pošlem jeho portréty na uverejnenie. Všetko najlepšie a krásne Vianoce a šťastlivý nový rok

Váš Peter Závacký

Vážený pán Závacký, Vaše pochvalné slová príjemne šteglia moje ego, a hlavne ten „šéfredaktor“. Pripadáť si ako učiteľ jednotriedky v zapadnutej dedinke za horami – za dolami, ktorý bol sám a musel byť školníkom, upratovačom, kuričom, zásobovačom, vychovávateľom, učiteľom slovenčiny, počtov, zemepisu, dejepisu, telocviku Samozrejme, vo voľných chvíľach bol aj riaditeľom – sám sebe. Takmer tak je to aj s mojim „šéfredaktorstvom“ – okrem grafickej úpravy, ktorú robí priateľ Daniel Behan zo Slovenska. Jeho zásluhou príspevky našich dopisovateľov, z ktorých mnohé sú čiste amatérske, získavajú „punc“ profesionality.

O Milanovi Rufusovi sme sa koncom 50. a začiatkom 60. rokov veľa neučili, škoda. Asi pred 13 rokmi, z jednej z mála návštev Slovenska sme si však priniesli útlu knižku „**Nové modlitbičky**“. Učarovala nám. Hlavne záverečný doslov Milana Rúfusa „**Autorom podpísané**“, ktorý je podľa mňa básnikov odkaz nasledujúcim generáciám.

Jozó Starosta

Milan Rúfus - knieža slovenskej poézie by sa bol dožil 85. rokov

Milan Rúfus, veľký umelec s obrovským národným srdcom v hrudi, patrí k najvýznamnejším slovenským básnikom v druhej polovici 20. storočia. Jeho, už uzavreté dielo, dávno patrí nielen do zlatého fondu slovenskej literatúry a kultúry, ale prekročilo aj hranice slovenského národa. Po zásluhe bol, od roku 1991, viacrásobný nominant slovenskej kultúrnej obce na udelenie Nobelovej ceny za literatúru. V tomto roku by sa bol dožil Majster Milan Rúfus svojich 85. narodenín. Narodil sa 10. decembra 1928 v Závažnej Porube a zomrel 11. januára 2009 v Bratislave.

Básnik, esejista, pedagóg, literárny historik, prekladateľ, venoval sa tiež písaniu kníh pre deti a mládež. Prezentoval sa ako básnik s vlastným spontánnym pohľadom na životné a morálne hodnoty ľudského správania sa, na pravdu, lásku, krásu, a tiež utrpenie i tragiku človeka a nášho dnešného nehumánneho sveta druhej polovice 20. storočia. Trpezlivo, vnímavosť a veľmi citlivo hľadal zmysel a podstatu ľudského života. Hlboko a citlivo načíeral do jeho šťastia a radosti, ale predovšetkým do jeho starostí a bolesti, kryštálovo prietavnou fontánou nových a originálnych veršov a slov.

Básnik, ktorý málo hovoril, aj celé hodiny mlčal. (Budem len vecný, pretože nesmiem inak - Milan Rúfus)

Zastával názor, že povinnosťou básnika je písať nielen pozitívne, ale i negatívne. Lebo skutočná poézia vzniká vtedy, keď básnik trpí, keď jeho sny stroskotávajú na realite. Čím viac básnik dokáže vložiť do básne svoje pocity a srdce, tým viac osloví aj čitateľa a publikum.

Ako veľký básnik sa prezentoval s vlastným slobodným, vyhraneným a spontánnym pohľadom na životné a morálne hodnoty. Je v nich menej radosti zo života, zato viac trápenia...

A rovnako ako veľkí poeti Miroslav Válek (1927 - 1991) a Vojtech Mihálik (1926 - 2001), jeho generační kolegovia a blízki od verša a slova, veril, že len ohraničením moci zla sa preťačí dobro

v človeku, v živote i vo svete. Zásluhou humanistického smerovania a posolstva svojej celoživotnej básnickej tvorby sa stal v krajine pod pyšnými Tatrami národným literárnym symbolom.

V roku 2008 udelili Milanovi Rúfusovi medzinárodnú cenu za poéziu. O tomto významnom ocenení rozhodlo Básnické forum CRANE SUMMIT 20th century, so sídlom na ostrove Taiwan.

A NAPOKON LÁSKA

Milan Rúfus

A napokon láska. Láska k žene, ku dieťaťu, láska k živému.

Aj keď bolo všetko zapltené, je to dar. Tak zaďakujme mu.

Za to, že je, čím sú hviezdy lodi, najjasnejšia medzi hviezdami.

Láska, ktorá plodí nás i rodí na krátku púť svetom neznámym.

Láska – nebo naraz také blízke.

Víno bohov v krehkej nádobe.

Láska, ktorá sedí pri kolíske.

Láska, ktorá kľáči na hrobe.

Láska – sviatok človečieho tvora.

Tá, čo iba nechtiac ubliži.

A nad ľudskou – láska Božia, ktorá odovzdane visí na kríži.

V roku, keď si celá kultúrna verejnosť pod Tatrami pripomína nedežité 85. narodeniny, liptovského rodáka, uvedomuje si súčasne ako veľmi nám dnes chýba. V neľahkom čase, ktorý dnes prežívame. Aj preto sa čitatelia tak radi a často vracajú k čítaniu jeho známych, obľúbených a ľudský blízkyh esejí - Človek, čas a tvorba, Štyri epištoly k ľudom, Epištoly staré a nové, O literatúre, či Rozhovory so sebou a s tebou.

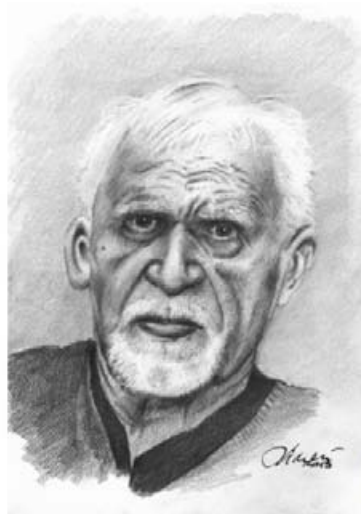
Peter Závacký

Machmod Ešonkulov - Uzbekistan

Melinda Kišházi - Maďarsko

Slavek Lizoň - Poľsko

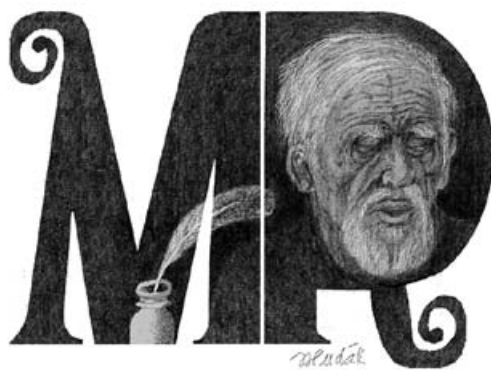
Pavel Kundera - Česko

Tu sú vzácné originálne kariportréty, zobrazujúce majstra Rúfusa. Oslovil som renomovaných slovenských a zahraničných výtvarníkov, veľkých majstrov humornej portrétovnej výtvarnej skratky - zvanej kariportrét, a tiež blízkych priateľov poézie, ktorí vytvorili v roku výročia na počesť „kniežaťa slovenskej poézie“, Majstra úprimných veršov o pravde a pokore, vzácné výtvarné opusy s jeho podobizňou.

Učinili ich radi, ako svoju úprimnú poctu jeho umeniu poeta - Majstra verša a slova. Pozvanie k tejto práci, podľa ich vlastných slov, sami považujú ako veľkú poctu ich výtvarnému majstrovstvu. Vytvorili vzácné

a originálne diela rôznych tvorivých názorov a výtvarných prístupov - dôstojné ich umeleckej erudícii. Prevláda v nich úsmevné dôstojná, vážna a ctená realistická podoba výtvarného prejavu - majú v úcte osobnosť poeta. Divák obdivuje nielen bravúrne vystihnutie živého tváre portrétovaného, ale tiež sumuje životom jej dokonale vyšľachtenú vráskavú podobu výšperkovanú o výrazovo bohaté vystihnutie jeho clivých charakterových rysov. Mierou vrchovatou vložili vo svoje umelecké diela bohatstvo vlastnej výtvarnej originality a kreativity, aby každého cieľového, ale rovnako i náhodného príjemcu nielen oslovili ale aj zaujali a zostali v jeho pamäti.

Peter Závacký

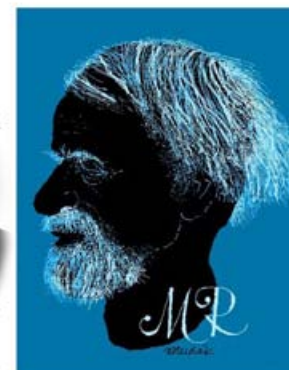
Jozef Hudák - Slovensko

Janko Fit'ma - Slovensko

Miroslav Regitko - Slovensko

Jozef Hudák - Slovensko

Urban Karel - Česko

Martin Krajčovič - Slovensko

Milan Stano - Slovensko

Lubomír Vaněk - Česko

Traja kráľi vo Francúzsku

Každodenný život Francúzov, ich tradície a ročné obdobia sa odrážajú vo výkladoch pekárni a cukrárni „boulangerie-pâtisseries“. Akonáhle Vianociam odzvoní, zákusky v tvare polena stromu „les bûches“ sa na začiatku januára nahradia zlatistými okrúhlymi koláčmi z lístkového cesta a mandľovou plnkou „les galettes des rois“ (koláče Troch Kráľov).

Skúsme ich spočítať. Každý januárový deň v ponuke dezertov v pracovnej jedálni, na popriatie nového roka v tíme kolegov v práci, na pozvanie pani učiteľky v synovej triede v materskej škôlke, večer pri čaji v rodinnom kruhu, cez víkendy s priateľmi.

Priemerný Francúz zje za január najmenej 15 porcií tohto mandľového koláča. Dospelí zapíjajú jablčným muštom, detom ide hlavne o nájdenie porcelánovej figúrky „fève“, zapечenej v každom koláči. Tradície okolo „galette“ sú v každej oblasti Francúzska, v každej rodine mierne odlišné, ale najčastejšou verziou je, že najmladší člen rodiny alebo zúčastnených sa schová pod stôl a odtiaľ diktuje mená, že komu každý odrezaný kúsok koláča náleží. Ten, kto nájde porcelánovú figúrku sa stáva kráľom, nasadí si papierovú korunu zlatej farby na hlavu a podľa rôznych tradícií môže celý deň rozkazovať, alebo môže pobozkať

svoj vyvolený kráľovnú, či kráľa, alebo zaplatiť nasledujúcu „galette“.

História „galettes“ ide až k slávnostiam Rimánov, počas Saturnálií, ktoré slávil na konci decembra a začiatku januára. Rimania zvolili otrocka ako „kráľa dňa“. Táto výmena úloh sa robila s cieľom zmarenia zlých úmyslov boha Saturna. Počas banketu na konci Saturnálií, v každej veľkej rodine, Rimania používali „la fève“ (biely alebo čierny bôb) ako „volebný lístok“ na zvolenie „Saturnalicus princeps“ (Pána Saturnálií alebo Kráľa neporiadku). Tento zvyk umožňoval upevniť vzťahy so služobníctvom a dával „kráľovi dňa“ moc vykonávať všetky svoje túžby počas jedného dňa (napríklad dávať rozkazy svojmu pánovi) predtým, ako ho odsúdili na smrť, alebo ako sa vrátil k svojmu otrockému životu.

Kedysi sa „galette“ delila tak, aby bolo o jednu časť navyše, ako počet zúčastnených. Táto po-

sledná časť sa volala „časť dobrého Pána“, „časť Panny Márie“ alebo „časť chudobného“ a bola určená pre prvého chudobného, ktorý sa pri dome ocitol. Vo Francúzsku sa tradícia trojkráľovského koláča prechováva od XVII. storočia.

Pre tých, ktorí nemajú v oblúbe „frangipane“ (mandľovú náplň) sa predávajú aj iné varianty „galettes“, napríklad s náplňou jablkového pyté, či čokoládovo-hruškovou náplňou.

V Paríži sa koná trojkráľovská tradícia na rôzne spôsoby, ako kokteilová akcia vo firmách, s rozdávaním rôznych darčiekov pre tých, ktorí si nájdu „fève“ (porcelánovú figúrku), v bazilike Saint Denis na severe Paríža ako akcia pre deti so sprievodným slovom o bazilike, po večeroch s priateľmi pri fľaši normandského muštu, či šampanského.

Akonáhle sa január prehupne do februára, „galettes“ z pekárni a supermarketov zmiznú a nahradia sa februárovými palacinkami.

Maria Danthine, Paristep

Traja Kráľi v New Westminsteri

Traja kráľi nechýbali ani v New Westminsteri, v Britskej Kolumbii. V hale slovenského kostola sv. Cyrila a Metoda, ktorého farníci si pripomínajú tento rok 54. výročie jeho založenia, vystúpili detičky farníkov s milým divadielkom o Ježiškovom narodení, o anjeloch, pastieroch a, samozrejme, o troch kráľoch. Vianočné koledy v podaní nevinných hlások najmladších farníkov pookrili srdcia rodičov aj staršej generácie.

Program nacvičil p. Martin Lavrík so svojou ženou p. Zuzanou a s p. Miriam Bírošovou. Rodičia malých hercov a spevákov tiež strávili so svojimi ratolesťami „nejakú tú hodinku“ doma, pokiaľ si ich detičky zapamätali to, čo potom s veľkou vervou predneli v rodnom jazyku ich rodičov a starých rodičov. Všetkým, ktorí sa pričínili o toto vydarené podujatie, patrí naše srdečné „Pán Boh zaplat“.

Viac o tomto i podobných podujatiach farnosti sv. Cyrila a Metoda v New Westminsteri sa môžete dozvedieť na farskej webovej stránke www.cyrilmetod.org.

Jožo Starosta

Slováci na bohatom pobreží - Slováci v Kostarike

Ako som sa vlastne dostal k Slovákom na "Bohaté pobrežie"? (Costa Rica v španielčine znamená bohaté pobrežie.) Zima pri kanadskej Niagare sa mnohokrát dá prirovnať tej sibírskej, preto keď má kanadský Slovák možnosť, uteká v zime do teplých krajov. Ved' aj vtáci to robia rovnako. Moja oblíbená destinácia bývala Kuba, lebo je to z južného Ontária relatívne najbližšie. V posledných rokoch som to však niekoľkokrát vymenil za Strednú Ameriku – Kostariku. Dôvodom je Amigo Róbert Tarnoczy.

Amigo Róbert

Tak by som teda začal svoje rozprávanie o rodákovi z Hornej Nitry, ktorý štyri roky pracoval ako národný reprezentačný tréner mužov Kostariky. Dokonca založil a trénoval národné družstvo žien Kostariky. V roku 2013 založil klub San Jose DIKOMS (dve botky nad O), kde má vodnopólovú školu s 34 deťmi, družstvo dorastu, mužov a žien. Už teraz organizuje a pracuje na medzinárodnom turnaji MASTERS vo vodnom póle, ktoré má prebiehať v r. 2014 v San Jose. Účasť na tomto turnaji prisľúbilo aj slovenské vodnopólové družstvo z Nových Zámkov.

Róbert Tarnoczy sa narodil v Handlovej v roku 1957. Mladosť prežil v Novákoch. Toto mesiečko na Hornej Nitre bolo známe aj vodným pólom. Róbert vďaka svojmu otcovi už v detstve „pričuchnuť“ k vodnému pólu. Novácke vodné pólo vždy čestne reprezentovalo Hornú Nitru doma aj v zahraničí. Róbert a jeho generácia nepoznala drogy. Nevychovávala ho ulica, ale šport. Ten ho zoceloval a formoval pre život a neskôr aj pre d'alekú emigráciu za more. Mimochodom, pre zaujímavosť, Róbertov otec Arpád Tarnoczy bol ako mladistvý prenasledovaný a väznený za pokus o útek na Západ.

Róbert vyštudoval v Bratislave Fakultu telesnej výchovy a športu ako tréner so špecializáciou na vodné pólo. Koncom osemdesiatych rokov spolu

s rodinou emigroval cez Rakúsko do Kanady. Usadil sa v hlavnom meste Kanady v Ottawe. Pôsobil ako stredoškolský učiteľ a popritom sa venoval vodnému pólu. V Kanade trénoval všetky kategórie žien, vrátane národného družstva žien do 22 rokov.

Po odchode do dôchodku dostal ponuku zúročiť svoje dlhodobé vodnopólové kanadsko-slovenské trénerské schopnosti v krajine PURA VIDA v strednej Amerike, v Kostarike. Pred piatimi rokmi sa tam stal trénerom mužov národného tímu Kostariky. Teraz má už na starosti organizáciu systému pre rozvoj vodného póla. Jeho zverenci získavajú úspechy v súťažiach CAMEX (šampionát štátov Strednej Ameriky a Mexika).

Začiatkom tohto roku som mal možnosť sledovať vodnopólové tréningy jeho zverencov v hlavnom meste Kostariky vo Svätom Jozefovi (San Jose). Mal som z toho veľkú radosť, lebo som na vlastné oči videl, ako sa Róbert dokázal v d'alekej cudzine presadiť a uplatniť. Prajem mu v kostarickej španielčine v osobnom a v trénersko-organizačnom živote: PURA VIDA. Ticos, tak nazývame obyvateľov Kostariky, sú priateľskí usmiate ľudia. V slovenčine by som ich želanie PURA VIDA preložil približne ako 'prajem ti ŽIVOTNÚ POHODU'.

Najradšej cestujem bez cestovky, teda súkromne, lebo vtedy najlepšie objavím krajinu. Mám možnosť nahliadnuť aj 'do kuchyne' a spoznať zaujímavých ľudí. Ak máte domorodca, ktorý

vám v tom pomôže, ako to bolo v mojom prípade, tak máte naozaj šťastie. Róbert ma zoznámil s ďalšími slovenskými športovými osobnosťami – futbalistami, ktorí žijú v Kostarike.

Don Ivan

V Kostarike, podobne ako na Slovensku, je hlavným športom futbal. Žije tu legenda česko-slovenského futbalu. Staršia slovenská generácia si určite na neho spomenie. Vyznamnú futbalovú školu v Kostarike, s názvom Mraz Soccer Academy, vedie Don Ivan. Keď povieťe v španielčine Don (pán), myslíte tým váženu osobu.

Najvýznamnejším Slovákom vo futbalovej trénerskej histórii Kostariky sa stal Levočan Ivan Mráz. V bývalom Československu odohral 161 futbalových ligových zápasov, dal 55 gólov, reprezentoval Československo v štyroch medzištátnych zápasoch a dal v nich 5 gólov. Tento neustále mladý, sympatický Slovák, s perfektnou slovenčinou, je neustále nabitý nielen solárnou, ale hlavne duševnou pozitívnou energiou. Hneď som to pocítil pri našom kostarickom rozhovore. Pri počúvaní životných príbehov tohoto Slováka spod

Tatier som prestal vnímať čas. Verte mi, vo svete nás nedokážu spropagovať slovenskí politici. Skôr to budú takýto významní ľudia, šíriaci dobré meno Slovenska svojím životom a svojou prácou.

Mimochodom, Ivan Mráz má v Kostarike aj ďalší titul, El Presidente Federácie zimných športov a v lyžovaní na trávě. Kostarika má na to všetky predpoklady okrem prírodného snehu, ktorý sa však dá dnes umelo vyrobiť. Relief krajiny sa veľmi podobá Švajčiarsku. Nemyslím tým životnú úroveň, kultúru, pedantnosť. Skôr myslím na nádherné kopce s pasúcimi sa kravičkami.

Ivan sa narodil počas druhej svetovej vojny 24. mája 1941, teda v prvej Slovenskej Republike, v Levoči. Otec bol vysoko postavený úradník, neskôr, po oslobodení pracoval dokonca na ministerstve zahraničného obchodu v Prahe ako námestník až dovtedy, kým ho komunisti po štyridsiatom ôsmom zdegradovali. Po skončení druhej svetovej vojny Ivan trávil čas striedavo medzi Bratislavou a Prahou. Od ranného detstva, keď sa prehŕňal po bratislavských či pražských lúkach a pláňach, mal lásku k športu.

Ivan začal v s volejbalom. Spomenul zaujímavú príhodu ako sa on, volejbalista z detstva, dostal k futbalu. Zhodou okolností detský futbalový pioniersky oddiel išiel na turnaj do NDR a Ivan sa, ako volejbalista, dostal sa na tento zájazd ako náhradný brankár. Tam sa prvý brankár náhodou zranil a volejbalista Ivanko ukázal svoje prvé futbalové brankárske kvality. Ivanovo mužstvo však na turnaji nejakú nedávalo góly, tak ho tréner zo zúfalstva skúsil aj v útoku. A čo sa nestalo? Ivanko začal strieľať góly. Po návrate z NDR začal Ivan trénovať v doraste Slovana. Pán Boh mu dal do vienk futbalový talent, pretože už v 17-tich rokoch hral za áčko bratislavského Slovana.

V Bratislave, na Vysokej škole Technickej, začal študovať architektúru. Tá ho však nebavila, skôr inklinoval k športu. Prestúpil na Fakultu telesnej výchovy a športu na Univerzite Komenského. Veľmi rýchlo o neho prejavila záujem pražská Sparta, takže tento talentovaný Slováčisko skončil telovýchov na známej Karlovej Univerzite v Prahe. Ako vysokoškolák musel si povinne odkrútiť ročnú vojenskú prezenčnú službu, ako inak ako v známej Dukle Praha. Do 21 rokov hrával za pražskú Spartu. Prišiel 21. august 1968, okupácia ČSSR. Sparta potrebovala v tom období umelé osvetlenie štadióna. Zase mal od Pána Boha to potrebné Suerte (Šťastie). Pretože bol už futbalovou kapacitou, prejavil o neho záujem holandský klub MVV Maastricht. Ivan sa úprimne zasmial, keď mi žartom povedal, že ho vlastne komunisti v decembri 1968 vymenili za „žiarovky“.

Ako sa mi priznal, až tam sa mu vlastne „otvorili oči“. Holandsko mu v mnohých veciach ukázalo správnu kultúru s nadhľadom na život. Tvrdí, že to zdravé kultivované, diplomatické vystupovanie získal až medzi Holanďanmi. V tej dobe futbalový klub Maastricht bolo poloprofesionálne mužstvo, doobeda sa trénovalo a poobede sa pracova-

lo. Ivan sa so svojou inteligenciou, talentom a vzdelaním dokázal uplatniť ako učiteľ telesnej výchovy. Nahodil im tam skutočne dobrú sociálnickú štruktúru výučby telesnej výchovy, hlavne disciplínu a začal žať úspechy aj v pedagogickej oblasti.

Spomenul mi, že keď hrával na Slovensku alebo v Čechách, tak bolo bežné vypiť si po zápase chladené pivečko. V Holandsku mančaft cestoval veľakrát vlakom a Ivan si hneď po zápase v jedálnenskom vozni objednal pivo. Bol z toho „prúser“, lebo holandský tréner ho hneď „dal do laty“, že dáva zlý príklad spoluhráčom. Holanďania vždy vedeli rozlíšiť prácu a zábavu a nemiešali ich

dohromady. Keď bola dovolenková zábava holandských futbalistov na španielskych ostrovoch, tak „ohnivá voda“ tiekla potokom.

Don Ivan sa stal futbalovou legendou ako futbalový útočník získaním striebornej medaily na olympiáde v roku 1964 v Tokyó v Japonsku. V roku 1978 sa konali MS vo futbale v Argentíne a v októbri mal Don Ivan znovu „Suerte“ a vďaka svojim futbalovým kvalitám, ale aj vďaka československému veľvyslancovi v Kostarike, získal trojročný kontrakt v krajine PURA VIDA v Kostarike. Začal trénovať prvoligový kostarický futbalový klub „Liga Deportiva Alajuelense“ v meste, ktoré sa nachádza v blízkosti hlavného mesta Kostariky Svätého Jozefa - San Jose. Klub bol na „vypadnutie“, na predposlednom mieste. Po troch rokoch bol Ivanov klub NUMERO UNO - na prvom mieste.

Kontrakt skončil a Don Ivan sa vrátil do ČSSR, a pretože okrem futbalu mal talent a vzdelanie uplatnil sa aj v žurnalistike. Pracoval niekoľko rokov v redakcii ČTK v Prahe. Bol expertom hlavne vo futbalovej sekcii a pracoval šesť rokov aj ako zpravodajka ČTK v Ríme. Na toto obdobie v Ríme má tiež pekné spomienky a ani sa mu nechcelo vracať sa späť do ČSSR. V máji 1989, niekoľko mesiacov pred pádom komunizmu, ho oslovila po druhýkrát Kostarika. Zapísal sa tam zlatými písmenami počas prvého kontraktu. Bol to asi osud a Don Ivan odišiel teda po druhýkrát na „krátku dobu“ do banánovej republiky. Tá krátka doba trvá dodnes. Stále je aktívny, plný energie, organizuje, plánuje a vychováva nové talenty. Nemyslí a nenarieká ako mnohí slovenskí dôchodcovia, čo bude „maňana“, zajtra.

Nedalo mi, aby som sa ho neopýtal, kde je vlastne dnes jeho vlast? Odpovedal mi filozoficky. Vlast' je tam, kde sa človek dobre cíti a kde môže uplatniť svoj talent. V jeho prípade to bola a je Kostarika. Vedel, že ako tréner bude musieť aj tu skončiť, a preto v roku 1998 v Belene, v predmestí San Jose, založil známu futbalovú akadémiu SOCCER ACADEMY MRÁZ, ktorá dodnes prosperuje. Jeho škola má v Strednej Amerike veľmi dobré meno. Každé druhé leto Don Ivan organizuje pre svojich žiakov zájazd spolu s rodinnými príslušníkmi do nádhernej krajiny medzi Tatrami a Dunajom. Z Kostariky letia najprv do Španielska a po krátkom pobyte zamieria cez Viedeň do Bratislavy.

Samozrejme, že Don Ivan ukáže svojim zverencom aj iné krásy Slovenska. Povedal mi, že keď jeho Ticos (Kostaričania) prídu napríklad do Trenčína a uvidia Matúšov Čákov trenčiansky hrad, vypijú si kvalitnú cervezu (pivečko), najedia sa dobrých halušiek, cítia sa ako v El Paradiso. Málokde na svete je také „Eldorado“ - nádherná krajina ako práve v srdci Európy. Veľká škoda, že Pán Boh nám nedal ešte bonus, trebárs to more a solárnu baterku fungujúcu po celý rok ako v tej Kostarike. Ale dal nám nádherné štyri ročné obdobia, nádhernú krajinu medzi Dunajom a Tatrami s jazerami, priehradami, takže sa nám treba podakovať a byť spokojní s tým, čo máme. Mimochodom aj staršia generácia Trenčanov si Dona Ivana dobre zapamätala. V jednom zápase proti Dukle Trenčín strelil Trenčanom päť gólov.

„Mladík“ Don Ivan robí skutočne záslužnú prácu v banánovej republike. Je správnym ambasádorom medzi Slovenskom a Kostarikou. Patrí mu za to úprimné GRACIAS.

Señor Mišo

Amigo Robert ma zoznámil s ďalším úspešným Slovákom v Kostarike s Jozefom Mišom. Dotiahol ho do banánovej republiky práve Don Ivan. Stretol som sa s ním v Alajuelense, nedaleko hlavného mesta Kostariky San José. Tak som ho začal teda sponovať, rodáka od Trnavy, Joja Miša. Najprv sme museli „roztopiť ľad“ medzi nami, lebo Señor MIŠO (ako ho tu miestni s úctou nazývajú) si pôvodne myslel, že som hádam nejaký ten bulvárny „paparazi“. Takých si on už vo svojom futbalovom živote užil. Hneď na začiatku nášho rozhovoru ma upozornil, že si najviac cení a dáva vždy do popredia slovo ČESTNOSŤ.

Narodil sa 18. októbra 1973 v Trnave. Mladosť prežil v dedinke Horné Orešany pri Trnave. Od detstva získal lásku k futbalu. Zo začiatku hrával za dedinský klub. Neskôr, zo Spartaka Trnava, bol na hosťovaní v Piešťanoch, kde postúpili behom dvoch rokov zo štvrtej ligy do druhej. Začínal teda futbalovo vynikať doma, keď sa jeho životný osud náhle zmenil. Don Ivan ho pri návšteve Slovenska v roku 1995 „zlanáril“, aby skúsil svoje futbalové „Suerte“ v d'alekej stredoamerickej Kostarike. Rozlúčil sa teda so svojimi najbližšími a povedal si, že skúsi na „pár rôčkov“ neznámu exotickú krajinu. Keď tam prišiel, hneď sa chcel obrátiť a letieť domov. Najviac mu v začiatkoch robila problém španielčina. Nevedel sa prvých šiest mesiacov vôbec presadiť a kostarikí fanúškovia boli preto na neho veľmi tvrdí. Karta sa však po polroku obrátila, fanúškovia ho prijali a všetko sa rapídne zlepšovalo. Hlavne – Jojo si začal veriť. Ako dobrý Slováčisko tvrdo na sebe pracoval. V roku 1995 začal hrať ako útočník za prvoligový klub LD Alajuelense.

Keďže sa mu darilo, rýchlo sa stal hlavnou oporou klubu. Ako útočník bol nesmierne rýchly, inteligentný a vedel mnohokrát správne trafiť bránku alebo prihrať spoluhráčom na záverečný gól. Dokázal dávať prekvapivé góly nielen z krátkych a stredných, ale hlavne z veľkých vzdialeností. Stal sa hviezdou tohoto prvoligového klubu. V Kostarike to niečo znamená, lebo zo všetkých športov je futbal najviac cenený. Ako mi señor Mišo povedal, keď je futbalista hrdinom, tak by ho boli doslovne na rukách nosili. Keď sa vyhráva, dávajú sa góly, všetko ide v poriadku. Horšie je to, keď sa prehráva a fanúškovia sa vám otočia doslovne chrbtom.

Šesťkrát bol súčasťou tímu, ktorý vyhral titul prvoligového majstra. Mnohokrát bolo to potrebné štastie pri ňom a dokázal dať v posledných minútach rozhodujúci gól. Jedenkrát bol členom mužstva, ktoré vyhralo predstížny Pohár UNCAF (najvyššia futbalová trofej Strednej Ameriky). V roku 1999 bol znovu so svojím klubom vo finálovom zápase v šampionáte „Pohára víťaza CONCACAF“, v ktorom len o vlások prehrali s futbalovým klubom Nexaca. V roku 1997 získal titul najlepšieho zahraničného futbalistu Kostariky a dodnes je v oficiálnych kostarických tabuľkách uvádzaný ako najúspešnejší zahraničný futbalista Kostariky. A to je čo povedať, lebo v Kostarike je silná konkurencia, hrávajú tu v lige aj hviezdy z Južnej Ameriky hlavne z Argentíny. V roku 1999 nastrielal najviac futbalových gólov v prvej lige a získal za to ďalšie ocenenia. Hral s LD Alajuelense aj futbalový Pohár Merconorte. Úspech za úspechom.

Koncom roka 1999, keď bol na vrchole svojej futbalovej kariéry, stratil to potrebné štastie a prišli zranenia, ktoré ho trápili až do roku 2001. Od tej doby si už nedokázal udržať pôvodnú vrcholovú formu. Za Alajuelense si zahral ešte v sezóne 2001-2002, dal dokonca dva góly v rozhodujúcom zápase proti CS Herediano a pomohol znovu obhájiť klubu prvenstvo v prvej lige.

Po zraneniach sa mu však už tak športovo nedarilo ako predtým. Keď sa zdalo, že jeho futbalová kariéra je už definitívne na konci, dostal ešte šancu hrať za úspešný prvoligový klub CS Herediano. Dokonca sa o neho začal zaujímať aj známy európsky nórsky futbalový klub Standeford Fotball. Señor Miso sa však rozhodol sám skončiť s aktívnym futbalom. No nedokázal ísť do „penzie“. Jojo odišiel ako hráč od futbalovej lopty, ale nie ďaleko od futbalu. Svoje vedomosti a

Niagara má svoje čaro v každom ročnom období. Aj keď mrzne na Niagare, ako na ruskej Sibíri, je čo obdivovať. Ved' Pán Boh dokáže v prírode vytvoriť zakaždým neopakovateľnú krásu. Nech sa o tom presvedčia, prostredníctvom týchto fotografií aj čitatelia časopisu Slovo z Britskej Kolumbie.

Prvý záber je pohľad na riekou Niagaru a ostatné zábery sú pohľady na kanadskú časť vodopádov „Horseshoe“ (Podkovy).

schopnosti zo šiestich prvoligových sezón dokázal zúročiť r. 2009 ako tréner ženského futbalového klubu Alajuelense, s ktorým získal úspechy v ženskej prvej lige. V súčasnosti pracuje ako asistent trénera v prvoligovom futbalovom mužstve Carmelita.

Dnes je señor Mišo v banánovej republike už vyššie 18 rokov a jednoduchý chalán z Horných Orešian si tu zvykol a dokázal sa tu presadiť. Jeho dedina, ale aj krajina medzi Tatrami a Dunajom môže byť pyšná na takých futbalistov a trénerov, ktorí zviditeľňujú Slovensko vo svete. Jojo Mišo je jedným z nich.

Slovo pre čitateľov Slova z Britskej Kolumbie

A na záver by som pre čitateľov časopisu SLOVO Z BRITSKEJ KOLUMBIE ešte dodal zopár dobrých turistických tipov ak sa ocitnú na „**Bohatom Pobreží**“, v Kostarike. Hlavné mesto San Jose je pomerne mladé (založené 1783) a nie je tam teda veľa pamätihodností v porovnaní s európskymi mestami. Doporučujem však vidieť Museo de Oro Precolombino y Numismatico. Sú tam nádherné zbierky zlatých artefaktov, vrátane múzea peňazí a múzea indiánskych kmeňov Strednej Ameriky. Mňa osobne zaujali hlavne kmene Bribri, ktoré som neskôr osobne navštívil v provincii Limon. Je to jedno z najlepších múzeí v Strednej Amerike.

Keď ste už v okolí hlavného mesta San Jose (1130m) treba si spraviť turistický výlet do centrálnych Kordilier a pozrieť si aktívny vulkán Poas (2708m) alebo vyhasnutú sopku Barva (2906m). Neďaleko Poasu určite navštívte súkromný park s nádhernými vodopádmi Catarata de La Paz. Sú

tam tiež nádherné exponáty rastlinstva a živočíšstva.

Kostarika je skutočne raj pre ecoturistov a je tam množstvo zaujímavých štátnych, národných, ale aj súkromných parkov. 90 km severozápadne od hlavného mesta doporučujem navštíviť ďalší aktívny vulkán Arenal (1670m) a neďaleké termálne kúpele Baldi umiestnené v nádhernom prostredí. Na karibskom pobreží doporučujem navštíviť Cahuita národný park v provincii Limon a v okrese Talamanca si pozrieť život spomínaného indiánskeho kmeňa Bribri.

A keď budete na severnom pobreží Atlantiku určite nezabudnite na spacie prímorské mestečko Tamarindo. Dokonca sa tam dohodovíte aj po slovensky, keď náhodou budete hľadať nocľah v hosteli PURA VIDA. Majiteľka je Mirka Krafťová, z Martina, a poteší ju keď angličtinu alebo španielčinu vymení za slovenčinu. Skrátka, svet je maličký.

Čitateľom časopisu SLOVO Z BRITSKEJ KOLUMBIE prajem od kanadskej Niagary to potrebné SALUD Y SUERTE (zdravie a šťastie) a samozrejme PURA VIDA.

Photo: Paul Stacho

Slovenský kostolík

Jedny z mojich prvých krokov vo Vancouveri viedli do slovenského kostola. Je to už 16 rokov a predsa, akoby to všetko bolo iba včera. Kostolík je stále rovnaký, snád' len tá lipka, zo slovenského semienka zasiata, ho prerástla.

Kostolík stojí ned'aleko rušnej križovatky, ktorou niekedy prechádzam, keď musím z Delty do Vancouveru na početné stretnutia s lekármi. Aj keď na slovenskom kostole neblíka svetlo majáka, jeho biela farba ho zviditeľňuje. Inak je maličký a jednoduchý, ako zvonku, tak i zvnútra. Nevidela som na Slovensku takého jednoduchého kostola. Biele steny, pár obrazov, lavice a jednoduchý oltár. Žiaden prepych. Slovenský kostolík bol postavený jednoduchými kňazmi a veriacimi, ktorí si chceli zachovať slovenskú kultúru, reč a samozrejme slovenskú bohoslužbu.

Prechádzajúc okolo kostola, vždy si pripomeniem radostné i smutné chvíle, ktoré som v ňom prežila – sobáš, krst oboch detí, moje prvé pomaznanie pre chorých. A možno raz slovenský kostol bude miestom, kde sa rozlúčim s týmto svetom.

Za čias otca Kadleca sme s manželom prichádzali každú nedeľu a ako nezamestnaní novoprišielci sme mu cez týždeň pomáhali s farským účtovníctvom. Odvtedy sa veľa zmenilo. Presta-hovali sme sa a bývame 5 minút od iného kostola. Deti nám už 6 rokov chodia do školy, ktorá kostolu patrí, a preto sa od nás očakáva navštevovať a podporovať náš nový kostol. Navyše do toho prišla moja rakovina a menej času i síl zjásť okrem kanadského kostola i do slovenského.

Kostol by nebol kostolom, ak by zostal bez ľudí. Slováci, ktorí sa tam už desiatky rokov každú nedeľu zbehnú z mnohých kútov Veľkého Vancouveru, okrem Boha nachádzajú tu kus domova. Či už zo Slovenska odísť chceli alebo museli, väčšine domov chýba. Je veľa príjemné aspoň raz za týždeň byť tak trochu doma, medzi svojimi, zo všetkých strán počuť rodnú reč. Takú celkom rýdzu, ale aj tú pomiešanú.

Farnosť s farníkmi roztrúsenými po širokom

okolí nie je jednoduché udržať. Nie vždy každý môže prísť a podporiť kostol nedeľným príspevkom. Tiež, väčšina farníkov sú jednoduchí ľudia, ktorí sa tu museli, či ešte stále musia preťkať. Platia vysoký podnájom či úver, pracujú na smeny či majú viacero zamestnaní, šetria na leštenky domov, alebo kvôli starostlivosti o malé deti žijú z jedného príjmu takisto ako aj moja rodina. Kanada nie je vždy dobrá macocha, ale macocha hladná po zdravých, výkonných a solventných imigrantoch. Ak to mám veľa zovšeobecniť, počas mojej choroby sa skúpo zachovala aj ku mne.

Slovenský kostolík bol tu v Kanade prvou inštitúciou, ktorá mi podala pomocnú ruku a snažila sa ma podporiť finančne. Ako sami farníci povedali 'in small way' v porovnaní s tým, čo potrebu-

jem. Veľkosť pomoci bola primeraná veľkosti a podmienkam farnosti. Bez otázok, formulárov, s veľkou dávkou súcitu a lásky. Súcit a láska majú liečivú moc. Navyiac, pomoc sa zorganizovala veľa rýchle, bez čakania na to, že snád' pomôže niekto iný. Ako to už býva v skutočnom živote, a nielen v rozprávkach, pomoc prichádza od najslabších. Od tých, ktorých si ani netrúfate osobne požiadať.

Slováci vo Vancouveri mi svojím skutkom, modlitbami a svätými omšami aspoň čiastočne nahradili rodinu, ktorá mi tu v Kanade veľa chýba. Nepadne mi nepravdivé osloviť ich 'bratia a sestry'. Viem, že keby vzdialenosti medzi nami neboli také veľké, prišli by mi pomôcť napríklad uvariť a upratať, lebo sama momentálne toto vôbec nevládam.

Som ich dlžníkom, ktorý môže dlh splatiť iba modlitbou a vlastným utrpením. A tak dávam

to čo mám. Vraj utrpenie má veľkú hodnotu. Slovenskému kostolu vyprosujem, aby mal vždy láskavého slovenského kňaza. Lavice kostola nech sú každú nedeľu plné dobrých ľudí, ktorých spája nielen slovenčina a tradície, ale hlavne láska, prejavujúca sa vzájomným porozumením a skutkami. Nech sa vždy nájdu ľudia, ktorí pomôžu kostol udržať a upratať. Nech ich spoločenstvo je skutočné.

ĎAKUJEM., Alica Biela,

Hug those close to you extra hard today!

Before I write anything else, it's time to introduce and share the greatest miracle in our lives – our boy Lucas. Before we knew who Baby A and Baby B were, when people would ask me if we wanted boys or girls, my true answer was that it truly didn't matter. I just wanted us to have healthy babies, especially considering the risks we were facing with Baby A being smaller and the pregnancy complications that ensued. If pushed further, I'd then say that I'd prefer if we had a boy and girl, and then a girl and a girl, and then a boy and a boy. Maybe

it's because I come from a family of all girls, I've always pictured having a daughter and couldn't clearly picture what it would be like having a son.

Having a complicated situation like ours, and loving our babies fiercely for so long before meeting them and even more after we did, it felt wonderful to whisper to tiny Lucas when he was 4 days old and in his little incubator that I wouldn't trade him for the world. I was done – head over heels. Here are two pictures of who we fell in love with:

My first glimpse of our boy. Born at 27 weeks and 4 days, at 10:15 on June 17th, 2011, weighing 2 lbs. and 13 oz

Totally initiated by Lucas, this is one of my favourite pictures we took when Jay was having a skin-to-skin cuddle on my birthday. Lucas is 1 day shy of being 3 weeks old.

Before going further, I also want to and need to introduce the second greatest miracle of our lives. Well actually, she was Baby A and was born a minute before her brother, so maybe she's the first greatest miracle?! Our little girl Mila. It's strange to write about a child I knew for such an intimate but short time. Sometimes I can't believe that I am that parent – that parent that lost an infant daughter.

While she is no longer with us on earth, I feel like I have known her for a lifetime. I continue to feel her presence around us and believe she comes to visit us every once in a while. I think she's Lucas' biggest fan! :) I could take this post in a few different directions, but what I want to do is share some memories of our little girl. So in no particular order:

In comparison to Lucas, she had softer but very detectable kicks.

She was very active in utero. We went for frequent ultrasounds in the hospital, and while Lucas would pose for a perfect profile shot, Mila would be twisting and turning and doing summersaults and not sitting still. One ultrasound tech said she was practicing her ballet and was dancing on my placenta.

Because of her level of activity and how hard she was to capture and the fact that it was her placenta that was the previa, a lot of nurses would jokingly call her the troublemaker. I never said anything but on the inside would scream "She is not a troublemaker! She is a little baby that is fighting to live! It's not her fault her placenta attached so low. If she is moving around, let her." I love that the mama bear in me came out even at that time.

When we first found out we were having twins, multiple doctors told us that Baby A wouldn't survive...at first past the 7 week mark, then by 12 weeks, then wouldn't survive birth, etc. Mila proved them all wrong. I have had many theories about why she made it. My latest and favourite theory is that because twins have such a close relationship with each other, Mila survived and thrived in utero as much as she did because her and Lucas were together.

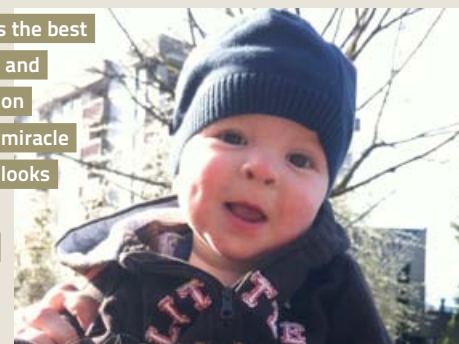
When she was born, Mila's eyes were still fused, but on her second day of life, she opened them!!! It was such a gift to see those precious little eyes open and to have a staring contest with our daughter and tell her all the things we would get to do together if she got bigger and stronger. I promised her that we would take her to Slovakia and to Hawaii.

I have good days and I have bad days. Even though I cried while writing this post, I love the tears because they are a reminder of how important Mila was to us and how much I loved her and still do. Thankfully, I am slowly moving away from that angry questioning of "why" it all turned out the way it did, to a more curious "why", where I want to understand and I want to make sure that the fear, pain and sorrow we have gone through is not for nothing. Despite the unfairness of it all, I still feel grateful that I had a chance to feel and see and touch my daughter.

Hug those close to you extra hard today! Everything is a Miracle!

Maria Starosta Abrams

Lucas is awesome. He is the best life teacher in the world and keeps me laughing and on my toes. He truly is our miracle boy and this is what he looks like now at 11 months or 8 months – however you want to count it.

Toto sú úryvky z blogu <http://eisamiracle.wordpress.com> z r.2011, ktoré sme uverejnili v našom časopise s dovolením autorky. Mária odišla zo Slovenska do emigrácie spolu s rodičmi a sestrami r. 1985. Lucas je dnes viac ako 2 a pol ročný, rozpráva slovensky a anglicky a spôsobuje veľa radosti rodičom a starým rodičom. Je tiež „veľkým bratom“ svojej sestričky Olivii, ktorá sa narodila 2 roky po udalostiach opísaných v tomto blogu. (js)

Len sa nevzdávať....

Počuli ste aj Vy o tom, že každý sen je možné zmateri-
lizovať? Treba však hneď pripomenúť, že len snívaj nás
zase d'aleko neprivedie.

Neviem, či to boli sny, čo mne preleteli za tie
roky hlavou. Boli to akési vidiny, ktoré...

Ale od začiatku, narodila som sa a prvých 30
rokov života som strávila v Bratislave. Opisovali
ma ako typické mestské decko, ktoré nerozoznalo
hus od kačky (a to nedokážem doteraz). Budete
určite s týmto opisom súhlasiť, keď vám poviem,
že počas jedných príležitostných prázdnin vo
Valašskej Belej, odkiaľ pochádzala moja babka,
som na dvore mojej tety zbadala červíka a začala
som revať ako by ma rezali "teta Mila, haď". Teta
vybehla z domu so sekerou v ruke...

Napriek tomu som celé svoje detstvo žila v po-
dozrení, že nepatrím do našej krajiny, dokonca ani
na túto planétu. Moje postoje, vnímanie, názory a
záujmy sa akosi nestotožňovali s tými, čo ma ob-
kolovali. Neskúmala som, prečo mi nerozumejú,
skôr som skúmala sama seba, až som prišla na to,
že nemôžem byť normálna. Čo ale znamená byť
normálnym, neviem doteraz...

Ako 15-ročná som prvýkrát začula z rádia
pieseň Bryana Adama, "Straight from the heart"

a úplne som sa zbláznila – do toho hlasu. Vôbec
ma nezaujímalo ako ten interpret vyzerá, len som
čakala na ďalšiu možnosť pieseň počuť, aby som
aspoň zistila jeho meno. Keď sa tak stalo, zistila
som, že je to Kanadčan. Nebolo mi viac treba a
vybudovala som si v hlave predstavu, ktorú mi
odvtedy už nikto nemohol zobrať. Budem raz žiť
v Kanade a vydám sa za Bryana. Je pravda, že
som čakala ďalších 15 rokov, ale sen sa mi splnil...
teda aspoň čiastočne ...

Keď prišla prvá potvrdená správa o mojom
odchode zo Slovenska, okrem môjho otca, ktorý
všade rozprával, že vie, že sa už nevrátim, ma
nikto príliš nepovzbudzoval. Najčastejšie som po-
čula otázku, "prečo si myslíš, že sa tam zahrabeš,
veď tam nikoho nepoznáš!" Neignorovala som
tieto negatívne predpovede, ony ma totiž posúvali
dopredu rovnako ako dôvera môjho otca vo mňa.

V septembri 1996, piatok trinásteho, som
pristála na vancouverском letisku, kde ma čakala
Barb, moja budúca zamestnávateľka, s 2-ročnou
dcérou. Prišla som na pracovné víza ako detská
opatrovateľka. Privítala ma veľmi vrelo a cestou

sme vyzdvihli od jej svokry druhej dieťa, 2-me-
sačné bábätko. Tieto dve deti boli pre mňa veľkou
školou počas nasledujúcich 6 mesiacov. Presne
tak, len tak dlho (krátko) som tam vydržala.

Prišli okolnosti, že výdajom som získala PR
(Permanent Resident, pozn. editora) a s prácou
nanny som skončila. Barb a jej dve dcéry sa stali
pre mňa rodinou. Doteraz sú pre mňa jedinými
"príbuznými" v Kanade.

Počas príjemne strávených mesiacov práce
moja zamestnávateľka Barb veľmi rýchlo do mňa
nahliadla a zistila, o ktoré vložky sa treba starať
najviac. Tak napríklad s hudbou, ktorá mi bola
vložená do koliesky, som žila v podstate stále. Už
ako 5-ročná som stála na javisku a za pesničku
zloženú mojim otcom, ktorú som počas recitálu
odspievala, som získala prvé miesto. Usporiada-

Priestory a atmosféra Canadian Memorial Church vo Vancouveri sú stvorené pre zborový spev
a sakrálnu hudbu. V pozadí, pred oltárom, je sólistka zboru Great Moravia, Dana Cline-Janečková,
pri prednese Dvořákových Biblických písní.

Great Moravia Choir

Koniec starého a začiatok Nového roka
je čas kedy sa robia bilancie uplynulého
obdobia a naznačujú sa prognózy do budú-
cna. Dovoľte mi, aby som aj ja zhodnotil ten
dvetisíctrinásť a prezradil čo-to o plánoch
spevateľského zboru Great Moravia Choir na
rok nasledujúci.

Zbor začal skúšať po návrate viacerých
členov z dovolení a návštev rodín v Česku
a na Slovensku až vo februári. Zvažoval som
čím začať, aby sa zboráci "zospievali", keďže
prestávka bola dosť dlhá. Nakoniec som
sa rozhodol pre Slovenskú omšu. Napísal
ju majster Eugen Suchoň ešte v čase, keď
komunistický režim na Slovensku nedo-
volil uvádzať sakrálnu diela. Dielo čakalo

na uvedenie "v šuplíku" a bolo premiovane
na Slovensku až v 90-tych rokoch. My sme ho uviedli
v kostole sv. Cyrila a Metoda v New Westmin-
steri na Veľkonočnú Nedeľu, a bola to vlastne jej
kanadská premiéra. Hudba vychádza z typicky
slovenskej melodiky – často sa používa lydiecka
tonina – špecifická pre stredoslovenský región a je
napísaná ako jednoglas. Mal som obavu ako dielo
príjmu veriaci, ale reakcie po bohoslužbe boli nad
očakávanie pozitívne.

V máji zbor účinkoval na Európskom Festivale,
kde reprezentoval Česko a keďže so spievaním na
mikrofóny nemáme dobré skúsenosti, hodnotenie
výkonu by som vynesal ...

Po skoro trojmesačných letných prázdninách,
v polovici septembra, sme začali prípravu na vr-

cholný koncert, ktorý odznel 2. novembra 2013
v Canadian Memorial Church vo Vancouveri.
Agentúra Viktor Neumann Production – orga-
nizátor koncertu – nám poskytla 30 minútový
časový priestor pred koncertom českého
klaviristu Borisa Krajného.

Great Moravia Choir začal z vesela, zborom
z Dvořákovy Rusalky so sprievodom klavíra,
pokračoval slovenskými Trávniciami v podaní
ženského zboru. "Prskavka" Prší, prší a záver
Proč bychom se netešili uzavreli tú veselšiu
časť vystúpenia. Keďže 2. november je veľký
sviatok kresťanov, rozhodol som sa zaradiť
niečo s hlbším obsahom. Sólistka zboru, Dana
Cline-Janečková, našťudovala výber z Dvořá-
kovy Biblických písní. Spolu s Miguelom
Britom, pianistom mexického pôvodu, zaznela
časť tohoto bravúrneho diela a myslím, že hĺb-
ka hudby sa dotkla aj hĺbky duše poslucháčov.
Gratulácie po koncerte neboli vôbec formálne,
oči a tváre prezrádzali hĺbku zážitku, a to je pre
muzikanta tá najväčšia odmena.

Krátky program na Pre-Christmas bazari
, Mikulášskom večierku pre deti a German
Christmas Markete uzavreli kalendarný rok
2013.

V tomto novom 2014 mám v pláne zlepšiť
hlasovú kultúru zboru, snažiť sa prilákať
nových členov. Každý, kto má chuť vyskúšať
si zborové spievanie a má hudobný sluch, je
vítaný. Ten, kto nás ešte nepočul, môže si uro-
biť úsudok kliknutím na <http://www.youtube.com/channel/UCtD-4VIsnfwFE9yRtst92Vg>

Želám Vám šťastný a úspešný rok 2014.

Pavol Šimončí, dirigent a zbormajster Great
Moravia Choir

telia zrejme nepredpokladali, že decko získa prvú cenu... Dostala som veľ'ký, farebný, ťažký, gýčový populník. Nebudem sa o tom rozpisovať, ale musím povedať, že som sa oň asi do 20-tich rokov starala a týždenne som z neho utierala prach.

Ale späť do Kanady, Barb mi na prvé Vianoce darovala predplatený lístok do nahrávacieho štúdia na 4 piesne. Mala som pocit, že sa zbláznim! Skákala som ako by ma postrelili a mesiac na to som už mala nahraté pásky na posielanie. Štúdio mi zavoňalo, zblížila som sa s majiteľom a bola som tam ako doma. Nebolo to nič profesionálne, ale naučila som sa tam lepšie narábať s hlasom. Medzitým som začala navštevovať hlasového učiteľa a pravidelné klubové 'jam sessions' (čo sa teraz pozná viac-menej pod názvom 'open mic') a kluby, bary, kde sa tieto 'sessions' konali, som poznala už naspamäť. To bol začiatok začlenenia sa do hudobnej kategórie, kde som začínala spoznávať ľudí od fachu a - oni mňa.

Hudba je liek a pre mňa neodmysliteľná zložka života. Lenže ... pred tromi rokmi som zistila, že je čas zmeniť smer cesty. Douglas College v roku 2010 ponúkal čosi ako 'self-discovery course', 2-týždňový seminár, kde ľudia nehľadali zamestnanie, ale sami seba. Kam patria, v čom by vynikli. A tam mi testy začali prvýkrát vyhadzovať výsledky v znení 'moderátor / producent'. Nebolo mi to vtedy celkom jasné, pretože som sa tým nikdy neživila. Videla som to u otca, ktorého som sprevádzala na javiskových turné, sedela som veľ'akrát za sklom rozhlasového štúdia alebo sa pozerala na neho zo zákulisia, keď vysielal svoje live TV talk shows.

Meno Milan Markovič je dnes známe už aj batol'at'u, len neviem, či naši ľudia vedia aj to, že to bol on, kto mal svoj prvý rozhlasový talk show – ešte za bývalej republiky – a potom rovnako aj prvý TV talk show. Ale, znamená to, že jeho dcéra bude rovnako obdarená týmto talentom? Nemám za sebou žurnalistiku ako on, ani doktorský titul. Vďaka mojej učiteľke v spomínanom kurze, ktorá cítila čo je pravá cesta pre mňa a ktorá ma dušila, aby som nasledovala výsledky testov, som začala obvolávať rádio stanice. A hneď prvá, ktorej číslo som vytočila, ma pozvala na orientačné semináre. Takže v skratke: koncom októbra 2010 som ukončila kurz a vo februári 2011 som otvárala svoju prvú rozhlasovú hodinovú talk show.

Zvlášťne, keď som si do štúdia prvýkrát sadla, mala som pocit, že toto som už kedysi robila. Okrem toho, že som musela ovládať zvukový pult, moderovanie mi bolo veľ'mi blízke. V programoch som vždy mala dvoch zaujímavých hostí, ktorých spájala téma, ale inak sa len dopĺňali. Presne po roku pravidelných programov vysielaných vždy LIVE som sa osamostatnila a prešla do internetového vysielania.

Vitaly bol mojím hostom pri natáčaní koncom novembra. Je to slávny magician / illusionist. Okrem iného, zobral jednu z mojich solo fotiek zpred roka a požiadal ma pred kamerami, aby som ju zozadu podpísala a dala tvárou dole na stôl. Mala som ju držať a pritom myslieť na akúkoľvek osobu, ktorú obdivujem. Potom napočítal do 3 a mala som meno osoby vysloviť. Keďže som si myslela na Ellen DeGeneres, vyslovila som jej meno. Na to mi Vitaly povedal, aby som fotku otočila. Ja som takmer stratila dych, keď som Ellen videla na fotke sedieť vedľa mňa ... Fotomontáže sú známe, ale toto sa všetko udialo pred desiatkami očí behom pol minúty ...

Ak sa ma niekto opýta, prečo robím to, čo robím, odpoveď je jednoduchá: stretla som veľ'a zaujímavých hostí a od každého som sa niečo naučila. Mnohí z nich ma posúvali dopredu. Napríklad jeden z mojich posledných rozhlasových hostí do mňa pravidelne 'hučal', aby som išla pred kamery. 'Televízia je pre teba', ale ja ani za nič. Ten mikrofón, ktorý mi chránil súkromie, mi bol veľ'mi sympatický.

Ale čo čert nechcel, o mesiac som parkovala v downtowne pred Shaw Tower a keďže mi ostalo pár minút na parkovacích hodinách, vošla som do budovy Shaw televízie. Hovorila som len s recepciou, ktorá mi podala akúsi vizitku. Po 2-týždňovej emailovej korešpondencii ma hlavný programátor pozval na miting. Keď som počula 'Radi by sme s Tebou spolupracovali', len som lapala po dychu.

To bolo vo februári 2011. Stále som s nimi. V júni 2013 som ale odišla z rádia, čas mi prestal hrať do kariet... Zamilovala som sa do práce s televíziou, produkciu a host'ovaním. V decembri 2013 som nahrávala posledné hodinové 'talk shows' epizódy mojej štvrtej sezóny. Nepozývala som známych ľudí. Skôr ma priťahovali tí, ktorých prínos pre spoločnosť bol dôležitý, len ľudia o tom ešte možno nevedeli.

Štyri sezóny v televízii ma priviedli k rozhodnutiu založiť si súkromnú produkciu. Získala som veľ'a skúseností, keďže som za všetko bola

zodpovedná sama, bez spolupracovníkov. Som perfekcionista, a s takými ľuďmi sa nepracuje ľahko. Stojí ma to síce veľ'a energie, ale aspoň viem, že je všetko spravené tak, ako to má byť.

Teraz ma čaká úplne nová cesta za tým, za čím som tu asi bola vyslaná. Už komunikujem s dvomi produkciami z NYC a Alabamy.

Čo som týmto článkom chcela povedať? Ak neviete, prosím začnite čítať od začiatku. Nešla som najľahšou cestou a boli chvíle, kedy som nevedela ako ďalej. Neoplývala som nikdy samochválou, ale teraz to musím povedať: som veľ'mi na seba hrdá, že o to kde som, som sa pričinila sama. Žiadne také, či onaké známosti.

Summa summarum – sebadisciplína, ctížiadosť, ale hlavne, neďať sa ovplyvniť negatívnymi posudkami druhých. Ako uvrieva môj ocko, vypočuť si každého, ale vždy robiť podľa seba. Áno, tá veta sa stala mojím krédom.

Bryana Adamsa som si nezobrala, ale hovorím si, to môže byť len pre jeho škodu. Keď tento jemný kiks vynechám, uvedomujem si, že všetko sa dá, aj v cudzej krajine a aj bez poznania jedinej osoby.

Mia Zimmerman
moderator / producent ViaMiaMedia

www.viamia.media
www.miamusic.net

Spomienka na Vianočné oblátky

December je zvláštny mesiac. Má v sebe veľa magického. Všimli ste si ako sa ľudia k sebe správajú akosi lepšie, s porozumením, s úsmevom?

Vonku je tma a zima a každý, hoc ako malý úsmev zahreje. Rodina trávi viac času v teple domova, priatelia sa schádzajú na kus reči. Divadlá, kiná, koncerty sú plné ľudí, ktorí si konečne v uplynutí živote našli chvíľu jeden na druhého, na kus krásy a umenia. Vonku sa zavčasu rozsvetujú lampy, doma si zapalujeme sviečky. Svetlo je bezpečie, je teplo, život a domov. Blkotavý plamienok nás rád vráti kamsi do detských čias rozprávok a rozprávkových Vianoc. Tak, celkom magicky som sa cítila večer 13. decembra.

Pravda je, bolo Lucie a moje pocity boli teda celkom namieste. Avšak nebolo to len preto, i keď Lucia s tým mala veľa spoločného. V tento tajuplný dátum sa totiž členovia súboru Slávik rozhodli mávnuť čarovným prútkom a preniesť nás do slovenskej chalúčky kdesi v zasnežených horách. Ten, kto prišiel v piatok do haly pri kostole Sv. Cyrila a Metoda v New Westminsteri, neľutoval. Vôňa čechy, klobásky, hubovej kapustnice a sladkých medovníčkov bola tým čarom, ktoré vás hneď pri vchode pošťekilo pri srdci.

V krojoch vyoblekaní členovia súboru všetkých vítali s úsmevom, ktorý nenechal nikoho na pochybách, že to bude pekný večer. Celkom ako za starých čias pod povalou bol zavesený medovníčkami a slamienkami vyzdobený vianočný stromček, pod ním tradične prestretý sviatočný stôl.

Počas večera sa premietať slovenský film, Vianočné Oblátky, o zvykoch a obyčajoch našich predkov v čase od Ondreja po Vianoce. Aby nám Slávik pripomenul tajomný dátum 13. decembra, predviedli nám jeho členky ako kedysi Lucie vymetali kúty, aby dom zbavili zlých duchov. Samozrejme nechýbal spev a koledy. Na všetko sa dobre pozeralo, všetko sa dobre počúvalo, a keď k tomu pridáte dobré domáce jedlo, komuže mohlo byť lepšie. Okrem hustej kapustnice a domácej klobásky si ľudia mohli zamaškrtiť aj na tradičných vianočných sladkostiach, ktoré piekli, ako inak, dievčence zo Slávika. Nikdy som nevidela taký veľký kotel kapustnice, ako navarili dievky noc predtým. Zjedol sa do dna. Patril im môj obdiv, že dokázali jednu noc variť druhú zvíťat' sa opäť v kuchyni a nakladať na tanieri hladošom. Všetky vkusne a tradične

poobliekané v čepcoch a zásterkách, ktoré boli ručne šité k tejto príležitosti.

Tí, ktorí mali chuť svoje sviatočne vyzdobené domácnosti obohatiť o niečo rýdzo slovenské, mali možnosť si kúpiť vianočné oblátky alebo medovníčky. Nechýbala ani tombola, ktorej hlavnou cenou bol už spomínaný, dolu hlavou visiaci, ozdobený stromček. Ak bol niekto zvedavý ako to kedysi bolo na slovenských dedinách, aké boli zvyky a prečo, bola tu švárna mladá absolventka etnológie, ktorá s radosťou vysvetlila a zodpovedala akúkoľvek otázku.

Viete, čo na celom večere bolo to najcennejšie? Že sa toľko ľudí zišlo, že takmer nebolo kde sedieť, že sa postretali tí čo sa dávno nevideli, že prišli aj vlci samotári, ktorí nemajú s kým tento rok sedieť za vianočným stolom a že všetkým bolo dobre.

Čo napísať na záver? Slávik vznikol pred viac než dvoma rokmi. Nie je to dlhá doba, ale má za sebou veľa vystúpení a pomaly si buduje svoju tradíciu. Napríklad v organizovaní vianočných večerov ako bol tento. Videla som koľko hodín strávili v hale pred a po tomto večeri, matne tuším koľko času a práce dali do celej prípravy doma. Obetavo s úsmevom urobili čo treba, aby získali prostriedky na vybavenie súboru. Ich snaha a práca je zrkadlom ich lásky k folklóru a tradíciám.

Bol to príjemný večer. Tak si predstavujem začiatok Vianoc. Zvuk spiežovcov, spievanie kolied, trochu toho zástraku čo oživuje spomienky na detstvo a čo nám pomôže vytvoriť v tieto sviatky nové spomienky tým čo budú zdieľať s nami slávnostný stôl.

Svetlana Bárdošová

*Dobrý večer prajem, milí naši hostia!
Cítíme to v duši, starší snád' aj v kostiach,
že čas rýchlym krokom ku Vianociam chváta,
kým sa z neba na zem znáša snežná vata,
kým v adventnom venci horí druhá sviečka...
Už iba desať dní k Štedrému dňu prečkať!*

*Stretávame sa dnes v tejto našej sále,
zahodiť starosti, ťažkosti, či žiaľ,
stretnúť sa s priateľmi, silou tradície,
ktorá v nás aj v našej novej vlasti žije.
S úsmevom na perách a nádejou v srdciach
stretli sme sa tu v deň, keď k nám chodí Lucia!*

*Tá nám krídlom husím, aspoň symbolicky,
odženie duchov zlých od našej jedličky,
vymetá duše a vymetie kúty,
za tým neporiadkom nebudeme smútiť,
keď budeme čakať – deti, otec, matka -
pri adventnom venci príchod Jezuliatka.*

*Pozvali sme si vás a sme veľmi radi,
lebo keď ste prišli, asi nám to ľadá.
Ešte viac tešila by nás vaša snaha,
aby sa s tou našou pretínala dráha,
po ktorej chodíte autom a či pešky,
aby sa z našich ciest stali rovnobežky.*

*Aby sme veselo mohli spolu sláviť
naše piesne, tance, tu - v súbore SLÁVIK.
Treba nám spevákovi a tiež tanečníkovi,
keď chceme zachovať krásu našich zvykov.
Žena v súbore je síce krásnou ružou,
ale nám je treba teraz najmä mužov!*

*Váš kamarát Slávik bude koledovať,
vy si s ním budete tiež koledy spievať,
jak v dobrej rodine, či kultúrnej obci,
pre sviatočnosť chvíle a pre dobrý pocit,
radosť zo stretnutia v predvianočnej chvíli...
S láskou sme vám tento večer pripravili.*

*A v dobrej pohode dáky dolár minúť,
nedostanete zaň tu nijakú „čtinu“!
Do našej tomboly len kvalitné ceny
a aj tie na predaj nachystali ženy,
devy zo slovenskej mladej komunity.
Nech od dnes vianočne voňajú vám byty!*

*Jedno nám nevyšlo, musíme si priznať,
v obchodných praktikách ťažko sa nám vyznať:
Vianočné oblátky zháňali sme všade,
ale márne, dávno minuli sa v sklade.
Budú však vo filme, tam ich bude veľa,
len vďaka talentu pána Tarageľa!*

*Tak ešte raz: Dobrý večer všetkým želim,
pohodu a radosť, dobrej vôle veľa!
Budte - a nielen dnes - šťastní ako deti,
betlehemska hviezda nám už z diaľky svieti.
Privítajte ju tu so Slávikom vašim,
všetci sme rodina, všetci sme tu naši!*

*Skončilo sa naše posedenie krásne,
už chcem len zaželať vám Vianoce šťastné
a poďakovať sa vám za milú účasť,
veď ste rovnocenná našej snahy súčasť.
Tešíme sa, že vás zasa uvidíme
a ešte mnohokrát, nielen v tejto zime.
Dúfame, že vy nás znova navštívite.
Teraz už: Dobrú noc a spokojne spíte!
A svoj život v láske, šťastí, zdraví žíte!*

Jaroslav Daniš

Niekoľko dní pred koncom novembra sa na skúške Slávika objavil mladý muž, ktorého nikto z nás nepoznal. Dúfali sme, že možno bude novým, potencionálnym členom súboru. Presedel na lavici celú skúšku a na konci nás požiadal o láskavosť. Marián Muránský je študentom International Language Academy of Canada (www.ilac.com) a jeho škola poriadala o niekoľko dní Multicultural Day, na ktorom študenti z rôznych krajín sveta prezentujú pred ostatnými tú svoju. Takže Marián si nás našiel na Facebooku a po dohode, prišiel sa pozrieť na skúšku a osobne nás „ukecať“ k účasti na podujatí jeho školy. Na ďalší nácvik priviedol so sebou aj Katku Guothovú, ktorá je v ILAC zamestnaná ako kultúrna referentka a stará sa o organizáciu mimoškolských podujatí pre študentov akadémie. Napriek nášmu veľmi nabitému programu som ja a Silvia Kurejová prisľúbili účasť. Vyfasovali sme 'naše' kroje, ja piešťanský a Silvia pliešovský, a v piatok 29. novembra sme išli reprezentovať Slovensko a našu kultúru do ILAC.

Silvia Kurejová
s Marianom Muránským
pred slovenskou
zástavou, vyrobenou
Katkou Guothovou.

ILAC – International Language Academy of Canada

Multicultural Day, 29.november 2013

Škola má vo Vancouveri tri pobočky, všetky situované v centre downtownu a môj prvý dojem zo školy bol úžasný. Po vystúpení z výťahu nás privítala jedna asi zo siedmych recepčných. Každá mala vizitku s menom a s krajinou pôvodu, pre prípad, že miesto angličtiny by som rada komunikovala v inom jazyku. Ako som sa neskôr dozvedela, angličtina je jazykom, v ktorom sa študenti musia rozprávať aj mimo vyučovania a zamestnanci z rôznych kútov sveta majú na starosti okrem pomoci študentom aj komunikáciu so záujemcami o štúdium priamo v ich krajinách. Škola mi pripomínala dobre zorganizované mravenisko, kde všetko pôsobí chaoticky ale funguje ako švajčiarske hodinky. Študenti boli v posledných štádiách príprav prezentovania svojich krajín, triedy sa premenili na mini krajiny s tým najlepším. Slovensko nemalo samostatnú triedu, bolo súčasťou celej Európskej Unie, takže vedľa videa o krásach Nemecka a českých populárnych piesní z CD prehrávača, si obdivovatelia mohli prezrieť naše kroje, pochutnať si na pečených zemiakoch s maslom, prezrieť publikácie o krajinách EU a pokračovať v obhliadke ďalších krajín sveta.

A túto príležitosť sme si nenechali ujsť ani my a preplietali sme sa davom študentov. Navštívili sme Japonsko, Mexiko, Kóreu a v Saudskej Arábii, kde bolo najviac ľudí, lebo mali najchutnejšie jedlo, sme si sadli do veľkého stanu a s bubeníkom sa porozprávali po česky. Jeho spolubývajúci bol Čech, tak sa od neho naučil niekoľko fráz. Svet bol v tomto okamihu jednotný, priateľský, vrúcny a pohostinný, tak ako si to všetci želáme vo vianočnom období. Bolo to príjemné popoludnie strávené v kruhu mladých ľudí, z ktorých vyžarovala energia, že všetko je možné a nič ťa nezastaví v твоich plánoch. Nostalgia prebehla cez moje kĺby a prebudila odhodlanie, že aj keď už nepatrím do kategórie mládeže, neznamená to, že by ma malo niečo zastaviť v mojich snoch. Energia, ktorá prechádzala ovzduším bola definitívne nákazlivá. Boli sme pozrieť taktiež do inej pobočky školy a bolo zaujímavé sledovať reakcie ľudí, keď nás videli v krojoch prechádzať ulicami downtownu. Možno to vyznie ako klíšé, ale bola som hrdá, že som Slovenka.

Hrdé Slovenky v uliciach downtownu

Po podujatí som ešte vyspovedala Katku a Mariána a dozvedela sa, že najjednoduchšia cesta ako sa dostať študovať do Kanady je cez program „Zažite Kanadu – International Experience Canada“ http://www.canadainternational.gc.ca/austria-autriche/experience_canada_experience/slovakia-slovaquie/index-slo.aspx. V súčasnom období študuje na ILAC asi 20 Slovákov a Čechov. A to je len na jednej z mnohých medzinárodných jazykových škôl vo Vancouveri.

Vancouver rastie na popularite vďaka ZOH 2010 a taktiež vďaka hodnoteniam v médiách, že patrí k najlepším miestam na žitie. Katka a Marián si zvolili Vancouver na dočasné žitie pre jeho ideálnu polohu, spojenia mora, hôr a možnosťami aktívneho športovania. Katka, absolventka tmočnictva angličtiny a ruštiny, prišla do Kanady na Working Holiday Visa a našla si prácu v ILAC. „Človek tu môže robiť všetko. Ísť do hôr, na pláž, do obchodov, či na párty. Preto je Vancouver mesto pre všetkých a každý sa tu nájde, keď chce. A človek nemusí žiť od výplaty k výplate,

So študentkami zo Saudskej Arábie. Aj keď boli zahalené, mladost' a šarm prejavovali pohybom a usmíatymi očami.

aj keď robí za minimálnu mzdu. Funguje to tu celkom dobre.”

Marián prišiel do Vancouveru na turistu, bez víz na pol roka a snažil sa vybaviť študentské víza s možnosťou pracovania na obdobie jedného roka, aby si aj on mohol nájsť prácu a stotožniť sa s Katkinou výpoveďou. Škola zabezpečí bývanie pre študentov, ktorí sú zaradení do rodín, kde majú postarané o bývanie aj stravu a v najlepšom prípade aj o dlhotrvajúce priateľstvá. Dokážu nahrať rodinu a clivotu po rodine? Marián sa vyjadril: „Vďaka internetu a časopisu Slovo z Britskej Kolumbie som zistil, že je tu veľká komunita Čechov a Slovákov a že usporadúvajú aj rôzne podujatia, ktorých sa vždy rád zúčastním, ale v komunite slovenských a českých študentov sa veľmi nepohybujem. Som v Kanade prevažne kvôli angličtine.“ Katka dodala: „Vedela som, že je tu silná slovenská komunita, ale nemyslela som si, že budem s nimi tráviť až toľko času. Väčšina mojich kamarátov sú Česi a Slováci a úprimne mi to tentokrát vyhovuje. Človek vďaka tomu cíti, že má kvázi rodinu pri sebe a blízkych ľudí, ktorí rozumejú mojej kultúre. Určite sa mi čnie za domovom, blízkych ľudí a domov nikdy nič nenahradí, lebo tí ľudia sú skvelí a skvelí je aj život s nimi, no matter what.”

Pevne verím, že sme aspoň na čas určitý získali dvoch nových tanečníkov do súboru. A keď nie tanečníkov, tak aspoň priaznivcov. A prajem im a taktiež ostatným novým prisťahovalcom príjemný pobyt vo Vancouveri. A keď Vám bude smutno za domovom alebo budete potrebovať pomoc, rada pomôžem. Tak ako pomohli mne pred dvadsiatimi rokmi iní.

Marika Kubinyi

Petícia za zavedenie možnosti voliť zo zahraničia elektronicky

My, dolupodpísaní občania Slovenskej republiky,

sme znepokojení, že hoci v zmysle čl. 30 Ústavy Slovenskej republiky máme právo zúčastňovať sa na správe vecí verejných priamo alebo slobodnou voľbou zástupcov, platná slovenská legislatíva vytvára reálne prekážky uplatnenia tohto práva, keďže s výnimkou voľby poštou v parlamentných voľbách nemáme vôbec možnosť uplatniť toto právo zo zahraničia pri iných typoch volieb alebo ľudových hlasovaniach napriek tomu, že sa už viac ako 10 rokov obraciame v tejto záležitosti na našich volených zástupcov a všetky politické strany a hnutia na Slovensku. Máme právo a chceme rozhodovať o smerovaní našej materskej krajiny a o budúcnosti našej i ďalších generácií.

Sme presvedčení, že absencia možnosti voliť zo zahraničia prednostne elektronicky cez internet je jedným z hlavných dôvodov, prečo z niekoľko-stotisícového počtu oprávnených voličov žijúcich v zahraničí ani v posledných parlamentných voľbách v roku 2012 nepresiahol počet odovzdaných hlasov týchto voličov 10 000 osôb. Pritom možnosť voľby elektronicky cez internet je legislatívne zakotvená a v praxi úspešne odskúšaná vo viacerých iných štátoch (napr. v Estónsku a Francúzsku a v obmedzenej miere aj v Nórsku, Portugalsku, Rumunsku, Švajčiarsku a plánuje sa aj vo Fínsku), a to nielen zo zahraničia.

Slováci žijúci v zahraničí predstavujú nielen kultúrny a diplomatický potenciál, ale aj významný hospodársky potenciál. Iba v roku 2009 poslali na Slovensko približne 1,09 mld. eur. Aj tieto oficiálne štatistické údaje nás oprávňujú požadovať, aby finančné bremeno zavedenia možnosti volieb zo zahraničia elektronicky cez internet neboli prenesené na oprávnených voličov, ale aby ich znášal štát, ktorého povinnosťou je v zmysle Ústavy Slovenskej republiky a príslušných zákonov zabezpečiť podmienky výkonu volebného práva všetkým občanom. Zavedenie možnosti výmeny

občianskych preukazov s elektronickým čipom od decembra 2013 je významným predpokladom na zabezpečenie volieb zo zahraničia elektronicky cez internet s minimálnymi dopadmi na štátny rozpočet Slovenskej republiky, keďže takéto typy občianskych preukazov sa pri voľbách cez internet osvedčili aj v zahraničí.

S cieľom zmeniť veci k lepšiemu sa preto touto petíciou obraciame na poslancov Národnej rady SR a žiadame ich, aby čo najskôr prijali také legislatívne návrhy spočívajúce v schválení nového zákona, resp. zákonov alebo v novelizácii platných zákonov, ktoré by občanom Slovenskej republiky zdržiavajúcim sa v zahraničí bez ohľadu na miesto ich trvalého pobytu, umožnili voľiť elektronicky cez internet najmä vo voľbách do Národnej rady SR, pri voľbe prezidenta Slovenskej republiky, v ľudovom hlasovaní o odvolaní prezidenta Slovenskej republiky a v celoštátnom referende podľa čl. 93 Ústavy Slovenskej republiky.

Informácie o petícii:

- JUDr. Milan Vetrák, PhD.,
Haanova 37, 851 04 Bratislava
osoba určená na zastupovanie v styku s
orgánom verejnej správy
tel. č.: 00421 948 393 457
milan.vetrak@slovenskezhahranicie.org
- Ing. Rastislav Blažek (Írsko)
rastislav.blazek@slovenskezhahranicie.org
- Ingrid Borcová (UK)
ingrid.borcova@slovenskezhahranicie.org
- Andrej Bučko (Austrália)
andrej.bucko@slovenskezhahranicie.org
- Igor Kruták (ČR)
igor.krutak@somvpraha.sk

- Ing. Marek Ledecký (Írsko)
ledeckym@gmail.com
- Michal Spevák (Srbsko a Čierna Hora)
michal.spevak@slovenskezhahranicie.org
- Jozef Starosta (západná Kanada)
jozef.starosta@slovenskezhahranicie.org
- Mgr. Katarína Tomková (USA)
katarina.tomkova@slovenskezhahranicie.org
- Dušan Tóth (východná Kanada)
dusan.toth@slovenskezhahranicie.org

Ďalšie kontakty

- Adam Gono (Belgicko)
adam.gono@slovenskezhahranicie.org
- Igor Kurek (Švajčiarsko)
igor.kurek@slovenskezhahranicie.org
- Anton Kristof (USA)
anton.kristof@facebook.com

Poznámka redakcie:

Petíciu i diskusiu k tejto petícii môžete sledovať na <http://slovenskezhahranicie.org/node/2>.

Rovnako na tejto stránke, môžete nájsť linky pre „stiahnutie“ petičných hárkov. Zozbierať podpisy môže každý dobrovoľník. Podpísané petičné hárky je potrebné doručiť jednej z kontaktných osôb uvedených vyššie v tomto článku.

Čo nového v TrashOute?

Pamätáte sa ešte na slovenský environmentálny startup TrashOut? Páčila sa vám ich myšlienka boja s nelegálnymi skládkami? Ak áno tak ste na správnom mieste. Predpokladám, že chcete vedieť čo majú nové. Dnes opäť navštevujeme do kuchyne tejto veselej partičky, s ušľachtilým cieľom, zo Slovenska.

Od uverejnenia prvého (a doteraz aj posledného) článku o TrashOute (www.sk-bc.ca/node/6715) uplynulo už pol

roka. Veľ'a vody pretieklo Dunajom, veľ'a skládok sa nahlásilo a zároveň aj vyčistilo. Nebudeme sa však zdržiavať zbytočnými rečami a prejdeme rovno k veci.

TrashOut je akcelerovaný vo Wayre

Už od začiatku roku 2013 TrashOut koketoval s Wayrou. Wayra je akceleračný startup od spoločnosti Telefónica (30 000 000 zákazníkov globálne). Najprv bol vybraný z pomedzi 200 prihlásených projektov do užšieho výberu 20 startupov. Po „veľ'kom finále“ v Prahe sa dostal medzi 10 najlepších projektov v strednej Európe vybraných Wayra akadémiou.

Od 24. júna je Trashout stálym členom v coworkingovom centre Wayry na Václavskom námestí v Prahe. TrashOut je vzdelávaný a mentorovaný množstvom odborníkov nielen na podnikanie. Žiarivým príkladom

môže byť napríklad Ashley Stockwell, ktorý skoro 20 rokov spolupracoval s Richardom Bransonom.

Veľ'ké septembrové čistenie

V septembri spojil TrashOut svoje sily s organizáciou Clean Up the World. Viac ako mesačná kampaň vyzývajúca na čistenie nelegálnych skládok po celom svete priniesla svoje ovocie. Počas víkendu od 20. do 22. septembra sa vyčistilo veľ'mi veľ'a skládok. Za všetko hovoria čísla.

TrashOut zaznamenal nárast prakticky vo všetkých dôležitých ukazovateľoch.

- Počet stiahnutí narástol medzi-mesačne o 366 %
- Počet nahlásených skládok o 33 %
- A počet vyčistených o 320 %

Ako bonus TrashOut vďaka kampaňi našiel neoceniteľný poklad, skvelého človeka a nového country manažéra Buda Logana.

Bratislava Boys Choir in Ottawa

After a successful concert tour in Montreal the Bratislava Boys Choir visited Ottawa and was hosted by the Choir Director and members of the De La Salle High School Choir for four days from September 9 to 12, 2013. The Bratislava Boys Choir performed concerts for the school students and their parents. The choir members visited the Canadian Museum of Civilization and saw the Rocky Mountain Express film in the IMAX theatre as well they were invited to the Embassy of the Slovak Republic. On September 12, the Bratislava Boys Choir performed a special noon-time concert in the rotunda of the Parliament Building Centre Block and afterwards they toured the Parliament Building and Peace Tour. In the evening the Choir performed a concert in Dominion Chalmers Church for the Ottawa Diplomatic Community and members of the Slovak Community. This concert was organized by the Embassy of the Slovak Republic and the Canadian Slovak League Branch 63. Following the concert the boys went home with Slovak families and on next day (September 13) the choir and some of the host families visited the Canadian War Museum. In the evening the choir gave a performance for the parishioners and friends of St. Thomas the Apostle Anglican Church. The choir spent Friday night with their Slovak families and early on Saturday morning they departed to Toronto for the third part of their concert tour in Canada.

Anjelské Hlasy

Ked' spievajú anjeli, onemajú poslucháči. Je to však iba obyčajný klam. Ten, kto stojí v pozadí, zbadá ako sa im melodicky pohybujú hlavy, ako vychutnávajú slasť detských, anjelských hlasov, ktoré žiaľ, o nejaký čas stratia toto osobitné čaro. Život však pôjde ďalej, chlapci sa stanú mladými mužmi a na ich miesta sa postavia noví. Nové „deti“, ktorých nežnosť hlasov opätovne nadchne poslucháčov.

Bratislavský chlapčenský zbor pred niekoľkými rokmi navštívil Kanadu po prvýkrát. Po rokoch, v sobotu 14. septembra 2013, sme ich alebo eventuálne ich nasledovníkov, mali možnosť počuť v úplne zaplnenom kostole sv. Márie v Nobleton, neďaleko Toronto. Ďalšie koncerty boli v Montreale a v Ottawe. Akoby sa pri ich speve zastavil čas... Vyzerá to presne tak, akoby ktosi čarovným prútkom zmrazil návštevníkov tohto koncertu. Chlapčenský zbor všetkých zaujal svojím spevom, perfektnou sústredenosťou a profesionalitou prednesu. Tí, ktorí ešte nosia detské nohavice alebo tí trošičku starší, preniesli každého do

oázy pokoja, v ktorej spadá z pliec denná únava a vyčerpanie.

Hlboká poklona patrí dirigentke súboru Magdaléne Rovňákovéj, sólovej speváčke Miriam Garajovej, ktorá doplnila program ako aj klavírnemu sprievodu Dany Hajóssyovej. Večer sprevádzala šarmantná Ivana Rovňáková. St. Mary's Church v svetlej kráse primál k obdivu tých, ktorí v ňom doposiaľ neboli. Navyše v žilách predstaveného chrámu, ako aj diakona, prúdi naša, slovenská krv. Tým, ktorí usporiadali toto vystúpenie patrí veľká vďaka. Ved' pripravili dar emotívneho umenia podfarbeného národnými tónmi, ktorý v závere vygradoval až do spoločnému spevu.

Ked' bolo počuť anjelské hlasy, onemeli poslucháči. A o to viac bol tento pocit silnejší, keď sme si pomysleli na to, že tento spev vychádza z detských ratolestí, prichádzajúcich zmiesta, ktorému mnohí hovoríme „domov“.

Text: jb, fotografie: Ján George Frajkor, prevzaté z časopisu Kanadský Slovák

Bud Logan

Bud Logan bol oslovený vďaka videu na Youtube. Vyzýva v ňom ľudí, aby prestali so znečisťovaním. Všetko je sprevádzané zábermi krásnej prírody zdevastovanej odpadkami. Bud je vedúcou osobnosťou dobrovoľníckej organizácie Island Forest Stewards predtým známej ako Shame the logging road dumpsters. Tí za tento rok odpratali viac ako 31 ton odpadu z nádherného Vancouver Island za čo im samozrejme TrashOut srdečne ďakuje.

Bud je veľmi inšpiratívny človek. Sám nahlásil okolo 200 nelegálnych skládok. Niektoré z nich si môžete pozrieť na <https://www.youtube.com/v/wodVnI8pezg>. Veľmi aktívne propaguje TrashOut. Spolupracuje s odpadovými spoločnosťami a miestnou vládou. Spolu tvoria program na boj s nelegálnym odpadom. Celý tím TrashOutu je veľmi vďačný, že v ňom našiel takého skvelého partnera a hlavne človeka.

November v Albánsku

Ďalšie oživenie priniesol do stojatých vôd November. Pochlapili sa borci z Albánska. Prišli s vlastnou kampaňou a celonárodným čistením. Za víkend nahlásili okolo 200 nelegálnych skládok. Vzdelávali ľudí o nebezpečenstve spojenom s odpadmi. Pre kampaň neváhali nakrútiť propagačné video (www.youtube.com/embed/xU6fJpFhUYw)

Prenajali si autobus a celý projekt osobne a masívne podporovali. Jozef Voďička, CEO TrashOut-u vyjadril obrovskú vďaku za túto iniciatívu.

Plány do budúcnosti

Čo ďalej? Vývojári v TrashOute nezaľhávajú. Už čoskoro by mala byť hotová funkcia, ktorá ešte viac zjednoduší organizovanie čistiacich podujatí.

V TrashOute plánujú doplniť ďalšie zaujímavé funkcie pre mestá a obce. O všetkom budete včas informovaní ak budete sledovať ich sociálne siete a blog.trashout.me

Turné v Rusku

BRATISLAVA 22. februára (SITA) - Bratislavský chlapčenský zbor si všimli v zahraničí. Svetoznámy dirigent Valerij Gergiev pozval našu chlapčenskú zborovú jednotku účinkovať na Veľkonocnom hudobnom festivale v Moskve. Gergiev súbor vybral ako jediného zahraničného host'a v profesionálnej zborovej sekcii festivalu. Zbor sa predstaví na troch koncertoch - 24. apríla v pravoslávnej katedrále Alexandra Nevského a 25. apríla koncertom pre detské publikum vo vybranej koncertnej sále festivalu a 26. apríla v rímsko-katolíckej katedrále Nepoškvrneného počatia panny Márie, agentúru SITA o tom informovala dirigentka telesa Magdaléna Rovňáková. Príprava na festival je podľa Rovňákovvej veľmi náročná a zbor študuje tri rôzne programy. Najviac času pritom zaberie príprava koncertu v pravoslávnom chráme, keďže v týchto kostoloch môže zaznieť iba a capella hudba, teda bez sprievodu hudobných nástrojov a v chrámoch nie je ani organ. „V našom repertoári dominuje však hudba s klavírom, organom alebo s orchestrom, preto musíme naštudovať veľa nových, ale veľmi zaujímavých kompozícií.“

Festival nechal ich výber na mňa, je to veľmi zodpovedná úloha, konštatovala Rovňáková. Do Ruska vycestuje 40 spevákov, dirigenti Magdaléna Rovňáková a Gabriel Rovňák ml., sopranistka Miriam Garajová a klaviristka Dana Hajóssy. Bratislavský chlapčenský zbor založila Magdaléna Rovňáková. Vznikol pri Slovenskej filharmónii a pod názvom Chlapčenský filharmónický zbor s obsadením soprán a alty interpretoval detské party v oratóriách a kantátach. Postupne si budoval vlastný repertoár. V roku 1988 sa osamostatnil a do jeho radov sa vrátili chlapci po mutácii. Repertoárový záber sa rozšíril o diela pre soprán, alt, tenor a bas. Dnes je teleso súčasťou Súkromnej umeleckej školy, kde študuje priemerne 80 chlapcov vo veku 7 až 28 rokov. Koncertná zložka má 45 členov, uvádza sa okrem iného na webstránke www.bchz.org.

Lásku môžeš dať vtedy, ak máš nádobu, do ktorej ju nazbieraš. Tá nádoba sa volá pokora. Pokorný človek si chyby prizná a vyzná. Ak máš pokorné srdce, Boh ti ho naplní láskou a máš milé srdce, si milo-srdný. Pomáhaš núdznym a trpiacim, hoci komu. Bez rozdielu rasy, politickej príslušnosti, náboženstva. Tak sa prejavuje milosrdenstvo. A tiež, musíš odpustiť. Odpustiť svojim nepriateľom, je to najťažšie, ale tu začína naše kresťanstvo.

S mojimi chlapcami v Žakovciach to vyzerá tak, že celý deň je búrka, sú hromy aj blesky a večer sa všetko rozplynie, zasvieti slnko a chlapec si pokojne zomrie. Boli dvaja Stanovia. Jeden Stano nechcel ísť roky na spoved'. Raz dievčatá volali záchranku, že je to s ním zle. Povedal som si, že ho idem vyspovedať. Zobral som zo sebou telesné postihnuté dievčatá. „Ako ti máme pomôcť pán, farár?“ „Ostaňte pred dverami a modlite sa!“ Oni sa modlili a ja som vošiel.

„Stano, nechceš sa vyspovedať?“ „Prečo? Ja sa nechystám zomrieť.“ „Aha, ty si ako Lenin večne živý.“ zasmial som sa.

On mi hovorí: „Ja som taký hriešny.“ „Ved' spoved' je pre hriešnych.“ „A ty sa spovedáš, farár?“ „Jasně, niekedy aj dva razy do týždňa!“ „Vážne?“

Z debaty sme prešli do spovede, vyspovedal som ho a prišiel primár. Hovorí: „Pán farár, zbytočne ste volali záchranku, on bude ešte dlho žiť.“ „Prepáčte“, povedal som mu, „pod' te aspoň na kávu.“ Keď primár odišiel, Stano zakrátko zomrel.

Druhý Stano mal rakovinu kostí. Bol som vtedy tak unavený, že som poplietol sväté omše. Ráno som mal mať v kostole, kaplán v kaplnke a ja som si to zmenil. Ospravedlnil som sa kaplánovi: „Prepáč, som nenormálne unavený, musím ísť preč od ľudí.“ Zobral som si železá, horolezecké mačky a išiel som do Smokovca. Dievčatá mi dali mobil: „Toto stlačíš, tu vypneš. Zopakuj farár! Minule si nám ho zablokoval.“

Predtým som išiel za Stanom. Mal som taký zvyk, že po svätej omši som zaopatroval chorých. Prišiel som za Stanom a spýtal som sa ho: „Nešiel by si na spoved'?“ Nevie, čo ma to napadlo, ale urobili sme si spolu generálnu spoved' z celého života, zobral som mačky, cepy a išiel som do Tattier. Bola úplná pol'adovica. Hovorili mi: „Nechod tam, tam sa nedá“. No ja som musel ísť. Vyšiel som hore a zavolať som dievčatám:

„Pozrite z okna, tam práve som!“ „Nič nevidíme.“ „Dávam Vám požehnanie zo Slavkovského štítu. Chlapcom, celým Žakovciam, celému Slovensku!“

Dievčatá mi hovoria: „Stano práve zomrel.“

Ja som si v tej fujavici kl'akol na zem, namal'oval som kríž a napísal som do snehu: „Boh je Lásky“. Fujavica to hneď zaviala, ale v nebi to zaregistrovali. Keď som sa vrátil dole, zobral som kaplána a povedal som mu: „Zapamätaj si: Primár sa môže myliť, aj farár, ale Boh sa nikdy nemýli. To je jeho nekonečné milosrdenstvo. Je to najkrajšia Božia vlastnosť.“

Aj romovia sú moje deti. Pán Boh sa nepomýli, keď mi ich dal. Zhromažd'ujeme starý nábytok, a ten im dávame, chodia ku mne ako do Baumaxu. Občas je to zábava a humor. Niekedy z ich osady zasa utekáme orientačný beh. Už ma chceli aj „zarúbať“. Kamarát mi povedal, že som mal št'astie. Iného zat'ali sekerou do hlavy, skončil na ARO. Prišli kameramani, či si to môžu natočiť, že sú agresívni. Ja si myslím, že sú najmä nevyspytateľní. Celý štáb dostal riadnu bitku, ešte aj ten s kamerou utekal s modrinou na hlave. A ešte pri tom kričal: „Pán farár, stihol som dačo natočiť.“

Zažili sme už všeličo, aj krivé obvinenie, kvôli ktorému som sa dostal na súd. Sudkyňa som

pojednávania sa ma pýtate, či l'utujem, ale už na začiatku som vám povedal, že ne'l'utujem. Som nebezpečný recidivista pre spoločnosť? A ak robím dobro, za čo ma dnes súdite? Rozplakala sa a zavolať d'alších sudcov. Prišiel jeden jej kolega, ktorý mal kožené čižmy, a ako frajer si ich vložil na stôl. Založil ruky, akoby chcel povedať: Čo mi taký farár môže povedať? Sudkyňa hovorí: „Pán farár, hovorte.“ „Čo mám povedať?“ „Čo-koľ'vek.“ Hovoril som o nás, ako žijeme. Sudca v čižmiach si dal dolu nohy, utrel vreckovkou stôl a povedal: „Prepáčte, pán farár.“ Zobral klobúk a urobil zbierku.

V jednom spoločenstve na mňa povedali: „Farár Kuffa pokrstí za peniaze aj psa“. Prosil som Ježiša, aby mi držal ruku, lebo som prudký. Pomyslel som si: Neboj sa nič, aj Ježiša krivo obviňovali. Povedal som im: „Po prvé, chlapče, bezdomovci, nie sú psy. Po druhé, za žiadnu sviatosť som v živote nevzal ani korunu. Ani za krst, ani za manželstvo, ani za pohreb. Nikdy. Intencie dávam väčšinou kaplánom. Je mi ťažké prijať, že svätá omša, ktorá má nekonečnú hodnotu, ohodnotíme 5 eurami.“

S radosťou by som sa dostal k sv. Otcovi Františkovi. Myslím, že by nás okamžite pochopil. Niekedy je ťažké vysvetľovať niektoré veci cirkevnej vrchnosti. Nie preto, aby nás obdivovali, ale preto,

Zopár slov o láske

vtedy povedal: „Pani doktorka, dajte tie papiere bokom. Za 16 rokov, čo som v Žakovciach, som ani jeden súdny proces neprehral. Mňa už ani nebaží vyhrávať. Za čo ma dnes súdite? Ak som škodcom pre našu spoločnosť, treba ma zavrieť na doživotie. Ja sa zmeniť nechcem. Na konci

lebo to potrebujú, aby nás pochopili. Prečo? Lebo o nás rozhodujú. Ak nás nepochopia, nerozhodnú dobre a my sme v závislosti od nich. Poslušnosť je potrubie, cez ktoré prúdi Božie požehnanie. Ak prestaneš poslúchať, upchávaš vodovod. Čo potom chceš robiť v živote?

Mnohí mi povedali: „Odíď z Cirkvi.“ Hovorím: „Nie. Ten, čo našiel poklad, našiel ho na roli. Možno bola rola kamenistá, trnistá, neplodná. Všetci si mysleli, že je hlupák. On však bol múdry, lebo s rol'ou kúpil aj poklad. Cirkev je tiež rola, ktorá má svoje nedostatky. Božský prvok je vždy svätý, ľudský je vždy nedokonalý. Je to rola kamenistá, trnistá, s mnohými chybami, ale ukrýva poklad. Aký? Eucharistiu. Tú mimo Cirkvi nemáš, ak odídeš, stratil si poklad. My chceme byť súčasťou Cirkvi, no musíme trpezlivo a trpezlivo veci vysvetľovať.“

Predchádzajúce úryvky sú z rozhovoru Martina Ližičiara s Mariánom Kuffom uverejnenom na stránke <http://www.cestaplus.sk/cestaplus/clanok/farar-maros-kuffa>. Autorkou fotografií na tejto dvojstránke je Mária Jakušová. O Mariánovi Kuffovi, zakladateľovi Inštitútu Krista Veľ'kého, ako aj o samotnom inštitúte, sa môžete dozvedieť viac na ich webovej stránke <http://www.ikv.sk/>

Interview s Marekom

Marek, ako si dostal k menu Marián Kuffa?

Keby som neštudoval kresťanstvo, tak by som povedal, že „ako slepé kura k zrnú“. Ale preto, že už neverím na náhody, tak môžem povedať, že to bol sám Pán Boh, kto mi ho poslal do cesty a ukázal mi, že existuje človek, ktorý sa volá Marián Kuffa. Som veľmi potešený, že tento človek je Slovák, že je z krajiny z ktorej pochádzam. Mal som možnosť počuť prednášky a kázne rôznych kňazov a „celebrít“, tu v Severnej Amerike, ale taký dojem ako MK na mňa neurobil žiadny z nich.

Ako sa ti podarilo dostať sa k nemu?

Zase musím povedať, že je v tom Božia vôľa, je v tom Duch Svätý. Jediné, čo som ja spravil bolo, že som počúval, ale ja som žiadnu iniciatívu nevyvinul. Iba som sa opýtal môjho kamaráta na Slovensku, že či pozná MK. Povedal mi, že ho nielen pozná, ale že počas môjho pobytu na Slovensku má ísť školiť do Žakoviec určitú skupinu ľudí a zotrvať tam možno 2-3 dni. Navrhol mi, že môžem ísť s ním. Potom z toho zišlo a ja som sa nedomáhal nejakej intervencie. Tento môj kamarát však akosi vycítil, že sa chcem stretnúť s MK a spravil niekoľko telefonátov, dal mi telefónne číslo a povedal, aby som tam zavolať a dohodol so sekretárkou, kedy môžem prísť a stretnúť sa s MK. Tak som aj urobil a stretol som sa s MK. Ja som nič nežiadal, neurgoval, neprosil. Keď som sa po stretnutí dozvedel čo všetko sa pred stretnutím „v pozadí“ udialo, som bol v úžase, ako Boh pracuje v mojom živote, ako ma vedie.

Akým dojmom na teba pôsobil?

S MK som strávil zhruba hodinku. Venoval mi svoju absolútnu pozornosť. Pôsobil na mňa dojmom, ako ho môžu ľudia zažiť na školeniach, kázňach, v kostoloch, na Youtube. Ja som nevidel žiadny rozdiel, že by bol iný v súkromí a iný na verejnosti ... On je proste tým, čím je. Rovnako, keď je zavretý v izbe alebo na verejnosti. Privítal ma priateľsky, ako keby sme sa poznali už niekoľko rokov. Podal mi srdečne ruku a cítil som, že je rád, že stretá nového človeka. Prejavil o mňa autentický záujem, že kto som, čo som, čo ma k nemu privádza. Hovoril s pokorou: „Marek, počúvaj, toto nie je je náhoda, že si na tejto ceste hľadania a že si tu. Za Teba sa musel niekto modliť“.

S akým cieľom si išiel za ním?

Nemal som, Jozef, nič pripravené. Ako som spomínal, mal som z tohoto stretnutia taký zvláštny pocit, skôr strach..., neviem ako by som to ešte pomenoval, že ..., možno slovo „bázeň“ pred stretnutím s takým človekom, ktorého som si dal na „piedestál“, ... bol som nervózny pred

stretnutím, ale nemal som nič pripravené, ... snažil som sa nechať viesť ... Bohom. Túžil som byť v prítomnosti takéhoto človeka lebo si myslím, že mi môže pomôcť na mojej ceste hľadania Boha. Ale nemal som na mysli žiadnu konkrétnu vec ako „Hľadám Boha a Vy pán Kuffa by ste mi mohli s týmto pomôcť“.

Čo si si odtiaľ odniesol ako hlavnú, nosnú myšlienku?

Z celého toho hodinového rozhovoru mi jedna veta prehovorila k srdcu, „Marek, ty úprimne hľadáš a to je veľmi vzácné. Pokračuj vo svojom hľadaní, ty nájdeš. Boh nedopustí, aby úprimne hľadajúci zabúdli.“ Tieto vyjadrenia boli a sú pre mňa požehnaním a ak takéto slová prichádzajú od človeka, ktorý vzbudzuje bázeň a má náš rešpekt, potom prenikajú do hĺbky duše, do hĺbky srdca.

Čo si videl v Žakovciach?

Po našom stretnutí MK požiadal pána Františka, aby ma previedol cez ich inštitút. Pozreli sme sa do kaplnky, videl som ubytovacie priestory pre ľudí, ktorí sú chorí alebo starší, ukázal mi maštale s koňmi, s kravami, s prasiatkami a spomínal, že majú aj sliepky. Poukazoval mi budovy, polia, na ktorých si pestujú svoje obilie, ihriská, ktoré vybudovali pre vlastné potreby a pre potreby dediny, pre futbal, hokej, pozemný hokej. V tom čase tam mali aj zabíjačku, jedno prasiatko tam zabíjali. Pýtal som sa Františka, či sú „sebestační“. Hovoril, že zatiaľ ešte nie. Majú aj pekára, pečú chleba a rôzne pečivá a tieto aj predávajú. Majú pri bráne

malý domček, kde si ľudia chodia kupovať chlieb, rožky a rôzne pletenky. Dokonca predávajú aj mlieko.

Marián Kuffa je na viacerých fotografiách na webe zobrazený na koni. Za akým účelom majú v Žakovciach kone? Jazdia na nich?

To som sa nepýtal. Ja len viem z Youtube aj z osobného stretnutia, že MK odmlada túžil bývať v lese, chcel mať pušku, chcel mať koňa, chcel mať ženu a chcel mať prvú narodenú dcéru. A zaujímal sa o horolezectvo a o karate. Myslím si, že má lásku ku koňom a keď je možnosť, priestor, čas, tak že si rád zajazdí na koni.

Máš nejaký plán, kde a ako by si sa chcel s Mariánom Kuffom v budúcnosti stretnúť?

Veľmi rád by som Mariána Kuffu pozval sem, do Vancouveru, do farnosti sv. Cyrila a Metoda. Som presvedčený, že by bol obrovským prínosom pre naše spoločenstvo. Myslím si, že aj Marianovi Kuffovi, keďže má veľmi rád prírodu, by sa páčilo naše Vancouverské okolie. Ako horolezec by určite uvítal nejakú vysokohorskú túru, či už na Grouse alebo do okolia Whistleru.

Čo by si povedal na záver?

Na mojej krátkej, ale intenzívnej ceste hľadania si uvedomujem, že ľudia s kvalitami autentických mužov a Otcov, chlapcov na správnom mieste, je na svete veľmi málo. Ja by som si želal, aby ich bolo viac a verím, že takíto muži majú obrovskú hodnotu pre nás chlapcov, mužov, otcov, že nás môžu iniciovať a pomôcť nám v našom vlastnom, osobnostnom, emocionálnom a duchovnom raste, aby sme mohli žiť to, prečo sme sa narodili, aby sme sa stávali a prechádzali štádiom vývoja z chlapca na muža a v konečnom dôsledku na nezištne milujúceho otca. Myslím si, že muži ako Marián Kuffa nám môžu pomôcť v našom hľadaní a v stávaní sa týmito otcami.

Marek, vďaka

Potešenie na mojej strane :)

S Marekom Koroncziom sa o Mariánovi Kuffovi rozprával Jozó Starosta

THE BEST OF SLAVIK FOLKLORE CONCERT

Dňa 8. decembra 2013 sa v Norman Rothstein Theatre vo Vancouveri uskutočnil druhý ročník The Best of Slavic Folklore Concert. Podujatie organizoval Dragan Paunović a zúčastnili sa ho deväť súborov, vrátane Slávika. Slovenský súbor sa predstavil v obidvoch častiach programu s vianočnými koledami a tancami LUCIE, KOLESO Z HOREHRONIA a FLAŠKOVÝ.

Nová slovanská tradícia sa dostáva do povedomia divákov, ktorí počas tohtoročného koncertu zaplnili všetky miesta divadla. Veríme, že koncertu v roku 2014 sa okrem Slávika zúčastní aj jeho detská časť SLÁVIČEK, ktorej vznik a začiatok nácvikov plánujeme na september 2014.

Marika Kubinyi, za súbor SLÁVIK

2014 Fotografická Charles

O našom časopise vedia aj Slováci v Kulpine

Na svojej webovej stránke www.kulpin.net píšú:

Na stránkach najnovšieho 19. vydania časopisu Slovo z Britskej Kolumbie si možno prečítať aj o matičnej činnosti vojvodinských Slovákov, kde Mgr. Daniel Zemančík píše **Stretávajme sa, aby sme nezabudli a zabudnutí, aby sa nestratili. „Ako nás história učí, kultúrne spolky slovanských národov známe pod menom Matice, sa stali jedinečným fenoménom slovanských národov v Európe.“** O jubileu 240 rokov od príchodu Slovákov do Kysáča píše mladý Kysáčan Ivan Klinko: **„Kysáč patrí spolu s Bajšou, Kulpínom, Petrovom a Selenčou k prvým slovenským osídleným obciam na území dnešnej Vojvodiny.“**

Kulpín sa nachádza vo Vojvodine, v Južno-báčskom obvode v obci Báčsky Petrovec. Leží na asi 30 km od Nového Sadu, južne od Malých rímskych šiancov a severne od Tereziánskeho kanálu (dnes kanálu DTD). Osada je na nadmorskej výške 83 m a rozprestiera sa na rozlohe 36,4 km². Zaľudnenosť: 82 obyvateľov na štvorcový kilometer.

Na základe súpisu obyvateľstva z roku 2002 Kulpín má 2976 obyvateľov. V porovnaní so súpisom z roku 1991, keď mal 3203 obyvateľov, je to pokles o asi 7 percent.

Prevažnú časť obyvateľstva Kulpína činia Slováci a je ich 2116, čiže asi 71 percent, kým Srbov je 634 čo činí 21 percent. Keď ide o vekovú štruktúru, niečo vyše polovice z celkového počtu obyvateľstva sú pracovne aktívni a prevažne sa zaoberajú poľnohospodárstvom – asi 72%, kým v priemysle, podobne ako aj v remeselníctve pracuje asi 7% Kulpínčanov.

Od Kulpínčanov sme dostali pekné pranie do roku 2014:

V roku 2014 nájdite svoj vlastný zmysel života. Buďte optimistickí pesimisti, pesimistickí optimisti a zároveň naivní realisti. Naučte sa umeniu života, zdokonaľujte sami seba a bojujte o svoje šťastie. Tešte sa z každého dňa a buďte vdaní za to čo máte. A nezapbudnite, že život je krásny.

Ahoj! Jožo, posielam fotku ako oznam. Foták, rukavice, topánky a išlo sa smerom na Hollyburn peak... Zastavili sme sa aj na chatke, na teplý čaj... Snežnice sa zišli. Návrat ten istý deň. Zalesák Charles.

Pre tých, ktorí by sa radi pridali k výletom zálesáka Charley – ho, tu je jeho číslo pre textové správy 1-604-344-2067

Nazdar, Jozef, koncom októbra som skončil svoju výstavu „**iných obrazov**“. Práce realizované klasickými technikami som robil aj preto, aby som sa nimi mohol vyjadriť k niektorým otázkam spoločensko-politickým, dojmov z literatúry, zo vzťahov, ktoré formovali môj svetonázor a podobne.

Táto posledná výstava bola vnímaná úplne v rozpore s mojim očakávaním. Hodnotila sa jedine formálna časť mojej tvorby, obsah ako keby nikoho nezaujímal. Pri občasných mojich návštevách tejto výstavy som dost' kriticky na tieto zápisy v knihe návštev poukazoval, svojou nespokojnosťou som pobúrila aj galeristku, tak som radšej dve u nej plánované výstavy v nasledujúcich rokoch zrušil. Neviem, čo si mám myslieť, ale ak nikto nezareagoval písomne ani slovom napríklad na dva obrazy s témou 50-ročnej totality, tak tu niečo nie je v poriadku.

Mňa nezaujíma komerčná stránka mojej práce, chcem s ľuďmi komunikovať, čo viazne na tom, že oni vidia moju prácu len cez prídavný stav – pekné... V tomto sa utopila celá moja snaha. Slovenské prostredie mi v mnohom, napriek viditeľným prejavom ako bežne funguje (súčasná architektúra, mot. vozidlá, spotrebná elektronika, forma konzumu atď.), spôsobmi života a záujmami často pripomína 19. storočie.

Pripravujem výstavu v marci budúceho roku. Vychádza mi to tak, že do konca roku bude pripravená. Bude kompletne vynovená oproti výstave čo som mal v marci 2012. Bude znova v Galérii Z, v jednej z mála galérií na Slovensku, kde avantgarda a modernosť už 17 rokov obohacuje kultúrne diania. Teším sa poskromne, aby som sa toho dočkal.

Jesenný čas sa dnes ráno ohlásil prvými vločkami snehu. Straky mi už nakukovali do okien, lebo

Dvojkoncert na oslavu života, vzájomnej úcty a rešpektu

ich vždy celú zimu kŕmim, asi si overovali, či gazda ešte žije. Rád komunikujem so živými tvormi, mám krásne zážitky napríklad s vtákmi. Pri jednej návšteve Bánovciem som pri našom cintoríne strávil cca 20 minút vo vzájomnej spevnej výmene s drozdom. Niečo tak krásneho som v hudbe ešte nezažil. To vtáča sa verne snažilo napodobovať všetky moje spevné, trilukujúce a pískajúce melódie, na ktoré som si spomenul. Bol to dvojkoncert na oslavu života, vzájomnej úcty a rešpektu.

Srdečne Ťa pozdravujem, nech sa Tvojej vydavateľskej práci darí, v Tvojom súkromnom živote tiež a teším sa na pomyselnú spriaznenosť, ktorú aj naša písomná komunikácia vytvára.

Tibor (november 2013)

Pozvánka

Jozef, posielam Ti pozvánku na výstavu, aby som sa Ti touto cestou opäť prihovoril. Dá sa komunikovať aj prostredníctvom obrazov, túto schopnosť máme v sebe zakódovanú od nepamäti, preto viac-menej ponúkam svoju tvorbu ako náhradu za slovo. Celkom síce ešte nie, ale niekedy je to takto zaujímavéjšie. Negeometrickými obrazmi som sa vedel vyjadrovať k mnohým otázkam, ktoré v spoločnosti rezonovali a podnecovali nie raz k vyhraneným postojom. Geometria je krásna, ktorú netreba odhaľovať, iba nachádzať. Preto som už dnes výhradne v tejto polohe. Po veľmi

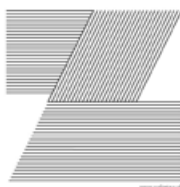
dlhom zvažovaní začiatkom budúceho týždňa by som mal mať hotovú webovú stránku www.hamza.sk, na ktorej bude 140 obrazov.

Tento výber bol ťažko skompletizovaný, nakoľko obrazov mám omnoho viac. Je to však vzorka mojich názorov a videní toho, čo nie je celkom dobre vidieť a preto ma láka zviditeľňovať pre seba aj iných mágiu prírodných zákonov. Rád by som Ťa, aj čitateľov časopisu Slovo z Kolumbie, touto svojou tvorbou potešil.

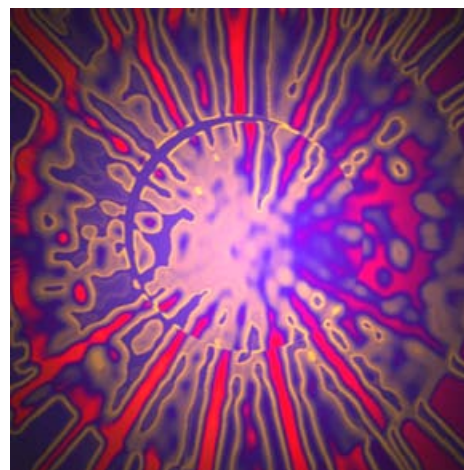
Sledoval som stav počasia v zimných mesiacoch a spomínal som na Teba, ako sa to, čo sa v Kanade s počasím dialo dalo vydržať. My sme zimu nemali žiadnu a teraz slniečko svieti a prebúdzajúce skotačenie prírody. Už aj moje operence mi tak vytrvalo nenakúkajú do okien. Som rád, že sme to v takej pohode prežili.

Veľa šťastia a tiež radostného skotačenia Ti prajem.

Tibor (marec 2014)

ZDRUŽENIE ARTS
BRATISLAVA - STARÉ MESTO
AGENTÚRA ART LINES
AUTOR
Tibor Hamza
TIBOR HAMZA
LÍNIE V ŠTRUKTÚRACH
VO ŠTVRTOK 20.3.2014 O 18.00 HOD.
GALÉRIA Z, VEKÚRSKA 9, BRATISLAVA.
OTVORENÉ DENNE, (OKREM NEDELE),
OD 4.5.2014, OD 13.00-18.00 HOD.

Kráčaj ticho

Kráčaj ticho a pokojne hlukom a chvatom sveta a pamätaj na mier, ktorý sa môže ukrývať v tichu. Znášaj sa so všetkými l'ud'mi, ale pokiaľ je to možné tak, aby si sa im nevydával napospas. Vyslov svoju pravdu pokojne a jasne a naslúchaj iným, aj bezduchým a nevedomým, aj oni majú svoj príbeh. Vyvíbaj sa hlasným a agresívnym l'ud'om, pre človeka sú oni mukou.

Keď sa budeš porovnávať s inými, môžeš zatrpknúť a považovať sa za bezvýznamného, pretože sa vždy nájdu l'udia, ktorí sú väčší, alebo menší ako ty. Teš sa zo svojich povinností, ale aj zo svojich plánov. Zaujímaj sa nad'alej o svoju vlastnú cestu, nech je akákoľvek skromná. V meniacom sa št'astí čias je ona pravým majetkom.

Vo svojich obchodných záležitostiach buď opatrný, pretože svet je plný klamstva, ale nebuď slepý voči jestvujúcej poctivosti. Mnoho l'udí sa usiluje nasledovať vysoké ideály a všade je život plný hrdinstva, ty však buď sám sebou. Predo-všetkým nikomu nepredstieraj náklonnosť. A čo sa lásky týka, nebuď cynický, lebo napriek všetkej vyprahlosti a sklamaní ona zostáva večne zelená.

Milý pán Starosta, text „Kráčaj ticho“, ktorý som Vám poslala, som dostala od priateľa. Je to už viac ako 10 rokov. Mala som a mám pocit, že je to zhrnutá podstata ako prežiť život. Niečo veľmi podobné sa podarilo aj Vám v článku „Ako najlepšie prežiť obdobie od narodenia po smrť“.

Dnešné médiá sú veľmi povrchné a plytké, preto sa veľmi poteším, ak občas natrafím na niečo podobné. Internet sa pre mňa stal studnicou. Hľadáť a nachádzať tam to, čo mi chýba v dennom živote. Hľbkú slova.

Prijímaj vl'údne a s trpezlivosťou svoj vek a dôstojne sa vzdaj vecí mladosti. Posilňuj silu ducha, aby t'a chránil pred nepredvídaným nešťastím. Ale neumáraj sa myšlienkami. Veľa strachu pochádza z únavy a osamelosti. Popri zdravej miere sebadisciplíny buď k sebe dobrý. Nie si o nič menšie dieťa vesmíru ako sú stromy a hviezdy, máš právo tu byť. A či ti to je jasné, alebo nie, niet nijakých pochyb o tom, že vesmír sa vyvíja tak ako sa vyvíjať má.

Preto ži v pokoji s Bohom, nech Ho už chápeš akokoľvek. A čo by malo byť vždy tvojou snahou a túžbou, udržuj v hlučnom zmatku života mier so svojou dušou. Napriek všetkej neúprimnosti, napriek všetkým ťažkostiam a všetkým tým rozbitým snom, je to predsa len pekný svet.

Buď opatrný a usiluj sa byť št'astný.

Neznámy autor

Text pochádza z roku 1692, zachoval sa tradičiou z katedrály sv. Pavla v Baltimore

Ďakujem Vám za Vaše príspevky, rada si ich čítam. Žijem na Slovensku, moja rodina nemala tú odvahu vzlietnuť a hľadať nové hniezdo. Ak chcete uverejniť text, ktorý som Vám poslala, budem potešená, pretože aj ja som ho dala mnohým l'ud'om, o ktorých som vedela, že ich osloví.

Vďaka, pani Zuzana, za text „Kráčaj ticho“ aj za Vaše slová uznania. js

Zuzana V. zo Slovenska

Moji milí blízki či momentálne vzdialenejší, počas tohto roka ste mi prostredníctvom tohto média (email – pozn. editora) zvestovali nejednu dobrú správu a bez akejkoľvek výčitky, bez štipky zisťnosti mi pripomínali, že aj ja som mal rovnocenné právo nezabúdať na Vás. Mnohé som počas tohto roka zanedbával, nuž mi dovol'te aspoň na jeho sklonku, aby som Vás a Vašich blízkych srdečne pozdravil a úprimne si s Vami želal, aby sme si v toku, prúdu, hrmotu, svetiel, prežitých dní, chvíľ či okamihov spomenuli na spol'ahlivé pevniny v našich dušiach, z ktorých môžeme rozdávať bez toho, aby nám zaškrípalo v ušiach dost' povestné „ačozato?“

Ak dobové heslo byť sám sebou na nás už nepôsobí povzbudzujúco, ba začína byť diktátom visiacim nad nami st'a hrom pomsty, vyberme sa na miesto, kde môžeme byť sami so sebou, celkom dobrovoľne a slobodne si premyslieť, kol'kými propagačnými hlúposťami sme sa zaoberali, kol'kým do očí bijúcim klamstvám sme uverili bárs len preto, aby sme boli pred tou verejne akože najúspešnejšou vrstvou našej spoločnosti čo len o kúsťok väčšími IN, než sme už aj bez toho poriadne OUT.

Nehľadáme to, čo nám chýba, v obchodných ret'azdoch – nech nás naši konzumní príbuzní (ak takých nebodaj máme) označia rovno za lakomcov – a namiesto toho urobme ešte v tomto roku skutok, o ktorom sme presvedčení, že by bol milý niekomu d'alšiemu; neodkladajme to na budúci rok, prideme o šancu, ktorú už nedobehneme, zato ona môže pol'ahky dobehnúť nás vo chvíli, keď sa v našej zaneprázdnenosti bude zdať najmenej potrebná. Uspokojovať sa dodatočne, že sme ju vlastne ani nezbadali, nie je, verte, ktovie aká výhra.

Prepáčte, že mi vklzol do textu môj novinársky vírus kazateľ'ský, a až teraz som si uvedomil, že pôvodne som Vám chcel poslať čirý vianočný vinš, o čom napokon svedčí môj sprievodný pozdrav z jedného zo stoviek kysuckých pl'acov, na ktorých sa mi súbežne s tichou krásou pripomína úcta k ľudovému rodu.

Vnútorne ladiaci súlad s večnou prírodou a generačnou pamäťou Vám úprimne želá Dušan Mikolaj.

Teší nás, Jozef, že môžeme s Vami spolupracovať. Sme na to hrdí a máme radosť z každého publikovaného príspevku. Dnes som bola za Mirkom, pýtala som súhlas, a tak Ti posielam jeho súťažnú študentskú esej, ktorú na tému Dominik Tatarka a sloboda v neslobodnom a slobodnom svete vyhlásil Konzervatívny inštitút M.R. Štefánika. Ak sa Ti bude páčiť, máš naše požehnanie. Vidím, Pavol je už v Tvojom tíme, tak nech sa Vám darí! Pozdrav ho.

Mária Š.

P.S. Erika so Solúnskymi bratmi získala 3. miesto na Slovensku.

Mária, tvoji študenti krásne (a múdro) píšú. Gratulujem. Spomínam si, ako som s obdivom pozeral na našu slovenčinárku pani učiteľku Tolnayovú ... Teraz asi tak s obdivom pozerajú na teba tvoji študenti a ty s hrdosťou na nich. Máš byť na čo hrdá. Vďaka za spoluprácu.

JS

Milí naši vzdialení aj blízki priatelia! Spomíname si na vás. Želáme vám pokojné sviatky, v novom roku 2014 lásku, zdravie a Božie požehnanie. Tešíme sa na stretnutia s vami. Lidka a Fer(k) o Keleovci

Jožko , pekne Ťa pozdravujeme, dovoľ , aby sme Tebe a celej Tvojej rodine popriali prežitie krásnych Vianoc a nového roku v dobrom zdraví , veľa príjemných / zaujímavých zážitkov a úspechov so Slovom z Britskej Kolumbie.

Dopjerovci, Piešťany

Vážený pán Starosta, veľmi pekne Vám d'akujem za časopis, je to zaujímavé čítanie. Obdivuhodná je najmä obsahová pestrosť časopisu. S pozdravom.

Dr. Ján Bobák

Ďakujem, radostne som čítal Elektronické Slovo. „Slováci držíme sa“. So srdečným pozdravom, Rudolf Fraňo, spisovateľ, prekladateľ, člen Spolku maďarských a slovenských spisovateľov.

Pozdravy z domova i zo sveta

Vážený pán Starosta, neviem akou šťastnou náhodou sa dostala k Vám moja adresa, ale som veľmi rada, že sa tak stalo. Vždy sa veľmi poteším, keď dostanem nové číslo Slova z BK. Mám radosť z čítania článkov aktuálnych, aj tých starších. Ďakujem a posielam niečo na zamyslenie.

Zuzana V.

Thanks Jozef! I wish I could read slovak, I can just make out some of the articles. Father Lacko married my husband and I at St Cyril in New Westminster.

Catherine Cottingham

Vážení krajanovia, milí priatelia, ďakujeme Vám za celoročnú spoluprácu a želáme Vám šťastné a veselé Vianoce a všetko dobré v novom roku 2014. Zuzana Pavelcová a Daniel Zemančík, Matica slovenská, Krajské múzeum Martin

Príjemné prežitie vianočných sviatkov a veľa šťastia v roku 2014 praje Iveta Baloghová, kancelária predsedu ÚSZZ

Šťastné, veselé, pokojné a požehnané Vianoce, Báječný Nový rok 2014 a pokoj v duši praje

Claude Balaz.

miro

www.sk-bc.ca/citajteslovo

Myslím si, že keď nastala konečne vesmírna rovnováha-harmónia v celom ne-konečnom kozme a v jedno ráno vyšlo slnko na obzore Zeme, bolo počuť vo veľavravnom tichu sveta, ako pokojne dýcha Boh po dokonalom diele. Tak ako dnes, JE požehnané ráno a vtáci od skorého briedenia trpezlivo roznášajú písmenká z knihy Genesis, aby ich vplietli do staronových hniezd. Ľudské srdce je ešte v rozpakoch, ale duša už tuší Veľ'koNočnú udalosť SVETLA a VEČNÉHO ŽIVOTA.

veronika rozbriedená

Traveling to Slovakia?

Try **CAR ONE** Car Rental!

Vienna - Bratislava - Budapest - Praha - Košice

1 car one
Car Rental

Contact us:
Tel.: 011-421-907-70-92-91
E-mail: carone@carone.sk
<http://www.carone.sk>

WE ACCEPT

ICCRC
ACCREDITED
EDUCATIONAL
PROGRAM

Respond to Canada's need for immigrants.

Become a Regulated Immigration Consultant

Full-time | Part-time | Online

Apply online at www.ashtoncollege.com or contact a program adviser at (604) 899-0803.

Ashton College | Vancouver, BC
604 899 0803 | 1 866 759 6006 | www.ashtoncollege.com

Ashton

Dr. Viera Carnogursky
604.543.3334

503-15950 Fraser Highway
Surrey, BC V4H 0X8

New Patients Welcome
www.fleetwoodparkdental.com

JULIA PALKO
THE GARY COOKE TEAM

SPECIALIZING IN THE LISTING,
MARKETING AND SALE OF YOUR
HOME!

604-783-3387
JULIAPALKO.CA
JULIAPALKO@KW.COM
#A123 - 2099 LOUGHEED HWY
PORT COQUITLAM, V3B 1A8

KW ELITE REALTY
KELLERWILLIAMS.

CUSTOMIZED CARE AT HOME FOR ELDERS

Zdenka Beranova
(604) 307-0878

Dana Cline
(778) 389-9749

www.madronahomecare.com
info@madronahomecare.com

Natureway Farm Market

We also carry large selection imported groceries from Czech Republic, Slovakia, Poland, Hungary, Ukraine, Russia, Italy and Southeast Asia.

Address:

#101-1050 Kingsway, Vancouver
Tel: 604-620-8990
Fax: 604-620-9010

#9-1449 Prairie Ave, Port Coquitlam
Tel: 604-468-4206
Fax: 604-468-4207

Business Hours: Monday-Saturday: 9:00 am-7:30pm Sunday: 9:00 am-7:30pm (Vancouver Store) 11:30 am-7:30 pm (Port Coquitlam Store)

We are pleased to accept Debit, Visa, MasterCard, and American Express. <http://www.natureway.ca>